

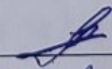
Міністерство освіти і науки України
Криворізький національний університет
Факультет економіки та управління бізнесом
Кафедра маркетингу, обліку, оподаткування та публічного управління

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної (бакалаврської) роботи
за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування»

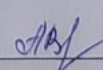
на тему: «Державна регуляторна політика на місцевому рівні»

Виконав студент групи ПУА-21 Сириця Я.С.

/ /

Керівник:

к.е.н., доцент Адамовська В.С.

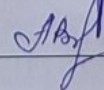
/ /

Нормоконтролер:

д.е.н., професор Іщенко М.І.

/ /

Завідувач кафедри, к.е.н., доцент Адамовська В.С.

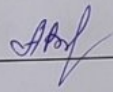
/ /

Кривий Ріг
2025 р.

Криворізький національний університет
Факультет економіки та управління бізнесом
Кафедра маркетингу, обліку, оподаткування та публічного управління
Ступінь вищої освіти: бакалавр
Галузь знань 28 «Публічне управління та адміністрування»
Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри МООПУ
канд. екон. наук, доцент Адамовська В.С.

« 20 » 02 2025 р.

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну (бакалаврську) роботу здобувача вищої освіти

Сириці Яна Сергійовича
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: «Державна регуляторна політика на місцевому рівні»

керівник роботи Адамовська В.С., к.е.н., доцент
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджено наказом по КНУ від «20» лютого 2025 року № 131 с

2. Строк подання студентом роботи: 10 червня 2025 р.

3. Вихідні дані до роботи: Інформаційну базу склали нормативно-правові акти щодо державної регуляторної політики в Україні, а також наукові напрацювання учених в означеній сфері.

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити:

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДЕРЖАВНОЇ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ

2 ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ НА ДЕРЖАВНОМУ ТА МІСЦЕВОМУ РІВНЯХ

5. Перелік графічного матеріалу 1 таблиця, 18 рисунків.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 1	зав. каф. Адамовська В.С.		
Розділ 2	зав. каф. Адамовська В.С.		

7. Календарний план:

№ з/п	Етапи роботи	Термін виконання	Позначка про виконання
1	Співбесіда зі здобувачем вищої освіти за тематикою роботи, видача переліку рекомендованої нормативної, інструктивної бази та учбової літератури	20.02.2025	виконано
2	Збір матеріалів до кваліфікаційної (бакалаврської) роботи	26.02.2025-11.03.2025	виконано
3	Групування та аналіз зібраного матеріалу, уточнення завдань кваліфікаційної (бакалаврської) роботи	14.03.2025-16.04.2025	виконано
4	Підготовка I розділу кваліфікаційної (бакалаврської) роботи та подання його керівнику	18.04.2025-20.05.2025	виконано
5	Підготовка II розділу кваліфікаційної (бакалаврської) роботи та подання його керівнику	25.05.2025-03.06.2025	виконано
6	Підготовка вступної частини	03.06.2025	виконано
7	Перевірка роботи керівником та доопрацювання роботи	05.06.2025	виконано
8	Отримання відгуку керівника	06.06.2025	виконано
9	Попередній захист роботи	07.06.2025	виконано
10	Захист роботи в ЕК	06.2025	виконано

Дата видачі завдання «20» лютого 2025 р.

Здобувач вищої освіти _____

(підпис)

Сириця Я.С.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____

к.е.н., доцент Адамовська В.С.

Міністерство освіти і науки України
Криворізький національний університет
Факультет економіки та управління бізнесом
Кафедра маркетингу, обліку, оподаткування та публічного управління

РЕФЕРАТ

на кваліфікаційну (бакалаврську) роботу на тему:
«Державна регуляторна політика на місцевому рівні»

55 сторінок, 1 таблиця, 18 рисунків, 39 джерел, 4 додатки

Мета дослідження – дослідити державну регуляторну політику на місцевому рівні.

Завдання дослідження: розглянути теоретичні основи державної регуляторної політики, зокрема: сутність державної регуляторної політики, організаційно-правові аспекти державної регуляторної політики виконавчої влади в Україні; провести критичний аналіз наукових праць з питань державної регуляторної політики; а також дослідити ефективності здійснення державної регуляторної політики на державному та місцевому рівнях через вивчення Стратегії державної регуляторної служби України на 2023-2025 роки та підсумки її реалізації у 2024 році; аналізу результатів здійснення державної регуляторної політики виконавчими органами Криворізької міської ради; та розробка напрямів удосконалення державної регуляторної політики.

Об'єкт дослідження: державна регуляторна політика.

Предмет дослідження: здійснення ДРП Криворізькою міською радою та її виконавчими органами.

Результати дослідження: розглянуто теоретичні основи державної регуляторної політики, зокрема: сутність державної регуляторної політики, організаційно-правові аспекти державної регуляторної політики виконавчої влади в Україні; проведено критичний аналіз наукових праць з питань державної регуляторної політики; а також досліджено ефективність здійснення державної регуляторної політики на державному та місцевому рівнях, вивчено Стратегію державної регуляторної служби України на 2023-2025 роки та підсумки її реалізації у 2024 році; проаналізовано результатів здійснення державної регуляторної політики виконавчими органами Криворізької міської ради; запропоновано напрями удосконалення державної регуляторної політики..

Ключові слова: ДЕРЖАВНА РЕГУЛЯТОРНА ПОЛІТИКА, ПРИНЦИПИ, ДЕРЖАВНА РЕГУЛЯТОРНА СЛУЖБА, РЕГУЛЯТОРНІ АКТИ, СТРАТЕГІЯ.

ЗМІСТ

	Стор.
ЗАВДАННЯ НА РОБОТУ.....	2
РЕФЕРАТ.....	4
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ.....	6
ВСТУП.....	7
1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДЕРЖАВНОЇ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ	10
1.1 Сутність державної регуляторної політики.....	10
1.2 Організаційно-правові аспекти державної регуляторної політики виконавчої влади в Україні	16
1.3 Критичний аналіз наукових праць з питань державної регуляторної політики.....	23
2 ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ НА ДЕРЖАВНОМУ ТА МІСЦЕВОМУ РІВНЯХ.....	30
2.1 Характеристика Стратегії державної регуляторної служби України на 2023-2025 роки та підсумки її реалізації у 2024 році.....	30
2.2 Аналіз результатів здійснення державної регуляторної політики виконавчими органами Криворізької міської ради	37
2.3 Напрями удосконалення державної регуляторної політики	43
ВИСНОВКИ.....	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	51
ДОДАТКИ.....	56

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ,
СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ

1. АРВ – аналіз регуляторного впливу;
2. грн. – гривні;
3. див. – дивіться;
4. дод. – додаток;
5. ДРП – державна регуляторна політика;
6. ДРС – Державна регуляторна служба;
7. ЄС – Європейський Союз;
8. ЗУ – Закон України;
9. КМУ – Кабінет міністрів України;
10. КУ – Конституція України;
11. од. – одиниці;
12. ОЕСР/ОЕСД - Організації економічного співробітництва та розвитку;
13. ОМС – органи місцевого самоврядування;
14. р. – рік;
15. рр. – роки;
16. рис. – рисунок;
17. с. – сторінка;
18. ст. – стаття;
19. табл. – таблиця;
20. тис. – тисяча.

ВСТУП

Держава відіграє фундаментальну та визначальну роль у функціонуванні економічної системи кожної країни, що зумовлено її численними та різноманітними функціями. Серед цих функцій одне з центральних місць посідає регулювання економічних процесів, яке охоплює як економіку суспільства в цілому, так і безпосередню економічну діяльність окремих суб'єктів господарювання.

Ефективне та продумане втручання держави в економіку є критично важливим, оскільки саме від грамотно обраної та послідовно реалізованої економічної політики безпосередньо залежить стабільність та стійкість ключових сфер держуправління. До таких сфер належать фінансова безпека, що включає в себе стабільність фінансової системи, ефективне управління державним боргом та розвиток фінансового ринку; бюджетна безпека, яка передбачає збалансованість державного бюджету, ефективне використання бюджетних коштів та мінімізацію ризиків для державних фінансів; а також валютна безпека, що охоплює стабільність національної валюти, управління валютними резервами та контроль за валютними операціями.

Таким чином, активна та виважена регуляторна роль держави є не просто однією з її функцій, а ключовим інструментом забезпечення макроекономічної стабільності, сталого економічного розвитку та національної безпеки в широкому розумінні цього слова. Помилки у визначенні або реалізації економічної політики можуть мати далекосяжні негативні наслідки для всіх аспектів життєдіяльності країни.

Державна регуляторна політика (далі ДРП) на місцевому рівні відіграє ключову роль у забезпеченні сталого та збалансованого розвитку територіальних громад. Вона є інструментом впливу органів місцевого самоврядування на економічні, соціальні та екологічні процеси, що відбуваються в межах їхньої юрисдикції.

Ефективна ДРП на місцевому рівні сприяє створенню сприятливого бізнес-середовища, залученню інвестицій та розвитку підприємництва. Через встановлення чітких і прозорих правил ведення господарської діяльності, спрощення адміністративних процедур та зменшення регуляторного тиску, місцева влада може стимулювати економічну активність, створювати нові робочі місця та підвищувати добробут мешканців громади.

Однак, важливою умовою ефективності місцевої регуляторної політики є її збалансованість та обґрунтованість. Надмірне або необдумане регулювання може призвести до ускладнення ведення бізнесу, зростання корупційних ризиків та зниження інвестиційної привабливості території. Тому, органи місцевого самоврядування повинні здійснювати ретельний аналіз регуляторного впливу, залучати до обговорення заінтересовані сторони та враховувати думку громадськості при прийнятті регуляторних актів.

Крім того, важливим аспектом є узгодженість місцевої регуляторної політики з загальнодержавними пріоритетами та законодавством. Необхідно уникати дублювання функцій, суперечностей між нормативно-правовими актами різних рівнів та створення штучних бар'єрів для економічної діяльності.

Таким чином, ДРП на місцевому рівні є потужним інструментом для досягнення цілей сталого розвитку громади, стимулювання економічного зростання, забезпечення соціального захисту та створення комфортного життєвого середовища. Її ефективність залежить від професіоналізму органів місцевого самоврядування, відкритості та прозорості прийняття рішень, а також від конструктивної взаємодії з бізнесом та громадськістю.

В українському науковому дискурсі вагомий внесок у дослідження порушених питань зробили такі знані фахівці: В. І. Ляшенко, чиї праці зосереджені на аналізі ДРП щодо підтримки та розвитку малого підприємництва [10]; Т. М. Мельник [8] та Л. М. Білозір [9], які сфокусували свою увагу на вивченні регуляторних механізмів у сфері зовнішньоекономічної діяльності України; Н. В. Осадча у співавторстві з В. І. Ляшенко [23] досліджували особливості регуляторної політики у митній галузі; Є. В. Шулюк

[16] провела глибокий аналіз державного регулювання у контексті енергозбереження; а О. В. Балабенко [14] розглядала держрегулювання крізь призму використання податкових інструментів. Окрім зазначених науковців, значний внесок у розгляд цієї проблематики зробили й інші дослідники. Однак, існуючі наукові розробки не охоплюють усіх аспектів досліджуваної теми, що зумовлює актуальність подальших досліджень.

Завданням роботи є:

- розкрити сутність ДРП;
- ознайомитися із організаційно-правові аспекти ДРП виконавчої влади в Україні;
- надати критичний аналіз наукових праць з питань ДРП;
- дослідити ефективність здійснення ДРП на державному та місцевому рівнях;
- надати характеристику Стратегії ДРС України на 2023-2025 роки та підсумки її реалізації у 2024 році;
- проаналізувати результати здійснення ДРС виконавчими органами Криворізької міської ради;
- запропонувати напрями удосконалення ДРП.

Об'єкт дослідження: державна регуляторна політика.

Предмет дослідження: здійснення ДРП Криворізькою міською радою та її виконавчими органами.

У роботі було використано наступні методи дослідження: аналіз, індукція та дедукція, моделювання.

Дослідження виконано на основі нормативно-законодавчих документів у сфері ДРП в Україні, даних національних агентств, результатів опитування, статей, монографій, підручників та інтернет ресурсів.

1.1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДЕРЖАВНОЇ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ

1.1.1 Сутність державної регуляторної політики

Аналіз наявної наукової літератури виявив багатогранність підходів до вивчення регуляторної політики, яка розглядається дослідниками крізь призму різних наукових дисциплін, зокрема правознавства, теорії держуправління та економічної науки. Кожна з цих перспектив дозволяє виокремити специфічні аспекти та механізми регуляторного впливу держави на суспільні відносини та економічні процеси.

Зокрема, дослідження ДРП в контексті державно-управлінської діяльності представлені у працях таких науковців, як М. А. Погрібняк [1], який, аналізує інституційні засади, механізми формування та реалізації регуляторної політики органами державної влади та місцевого самоврядування; В. А. Занфіров [2], чії роботи можуть бути присвячені питанням ефективності державного регулювання, оцінці його впливу на різні сфери суспільного життя, а також проблемам оптимізації регуляторних процедур; С. М. Кулик [3] та інші дослідники, які, розглядають регуляторну політику як важливий інструмент державного впливу на соціально-економічний розвиток, забезпечення публічного порядку та захисту прав громадян. Їхні дослідження можуть охоплювати питання формування регуляторних рішень, контролю за їх виконанням, а також участі громадськості у процесах регулювання.

Так, у своїй праці М. А. Погрібняк [1] здійснив детальний аналіз термінології, зокрема розмежування понять «регуляторна політика» та «регулятивна політика», дійшовши висновку про їхню синонімічність. При цьому автор зауважив, що термін «регуляторна політика» є більш поширеним у наукових роботах економічного спрямування. Зазначена позиція видається нам обґрунтованою та заслуговує на підтримку.

Крім того, М. А. Погрібняк [1] пропонує використовувати для оцінки стану впровадження регуляторної політики в країнах, де Україна поки що

демонструє лише початкові кроки, наступні складові, які були визначені Європейською Комісією:

Складові державної регуляторної політики:	якісне регулювання;
	запровадження політики аналізу регуляторного впливу (АРВ);
	розгляд альтернатив;
	наявність нормативних документів для підготовки АРВ;
	наявність координаційного органу з АРВ;
	часткове консультування з АРВ;
	формалізація консультаційних процедур;
	безпосередні консультації із зацікавленими сторонами;
	дослідження впливу на малі підприємства;
	преференції для суб'єктів малого та середнього підприємництва.

Рис. 1.1 - Складові ДРП [1]

Згідно з визначенням М. А. Погрібняка [1], ДРП являє собою один із напрямів державної політики, головною метою якого є підвищення якості державного управління та місцевого самоврядування в економічній сфері. Досягнення цієї мети, на думку автора, забезпечується шляхом чіткого законодавчого врегулювання процедур, що охоплюють підготовку, прийняття, моніторинг ефективності та періодичний перегляд регуляторних актів, спрямованих на упорядкування господарської діяльності.

Таким чином, запропоноване М. А. Погрібняком [1] трактування регуляторної політики держави фокусується переважно на державно-управлінському аспекті, підкреслюючи важливість законодавчих процедур та інституційних механізмів. Однак, на нашу думку, дане визначення не повною мірою відображає всі складові оцінки стану запровадження регуляторної політики, які сам автор наводить у своїй роботі. Враховуючи ці складові, вважаємо за необхідне доповнити розуміння регуляторної політики економічним виміром, який, на нашу думку, є невід'ємною частиною її всебічної характеристики.

У роботі В. А. Занфірова [2] ДРП досліджується на регіональному рівні, інтерпретуючи її як комплекс різноманітних методичних інструментів впливу. До таких інструментів автор відносить бінарні опозиції, як-от: заборони та дозволи, примус і заохочення, покарання й винагороди, спонукання і стримування, зацікавлення та пригнічення.

Водночас, В. А. Занфіров [2] не пропонує власного чіткого визначення регуляторної політики, що дещо ускладнює розуміння авторської концепції щодо конкретних складових її реалізації на рівні регіонів.

Попри це, автор ґрунтовно аналізує застосування ДРП в різних регіонах країни. Однак, варто зазначити, що регуляторна політика на рівні самих регіонів розглядається автором у досить обмеженому контексті, переважно з точки зору її впливу на соціальний розвиток територій. Інші важливі сфери впливу, такі як підтримка розвитку малого підприємництва та стимулювання пріоритетних галузей економіки, залишилися поза межами дослідження, що, на нашу думку, визначає перспективні напрямки для подальших наукових розвідок.

Дослідження ДРП з юридичної перспективи представлені у працях таких авторів, як О. Х. Юлдашев [4], В. А. Малига [5] та інші. Науковці-правознавці розглядають регуляторну політику (або регуляторну діяльність) як нормотворчий процес, здійснюваний органами держуправління. У фокусі їхньої уваги перебувають питання організації ДРП у відповідності до чинних правових норм, а також аналіз результативності та узгодженості регуляторних актів.

Вважаємо за слушне та поділяємо думку О. Х. Юлдашева [4] щодо необхідності розробки законодавства у сфері держрегулювання на засадах ідеології солідаризму та співпраці між бізнесом і владою [4]. Іншими словами, ключовим принципом має стати соціальне партнерство, яке ми розглядаємо як стратегічно важливий механізм реалізації ДРП, обґрунтування чого детально представлено у нашому науковому дослідженні [6].

У своїй роботі С. М. Кулик [3] здійснив аналіз механізму реалізації ДРП. З метою підвищення її ефективності у сфері малого підприємництва, автор

класифікує інструменти держрегулювання на дві основні групи: адміністративні та економічні. До останніх він відносить такі важелі впливу, як пільгове кредитування та селективне гарантування кредитів, надання податкових пільг, а також юридичний та економічний пільговий консалтинг тощо. Ми погоджуємося з таким підходом та вважаємо актуалізацію економічних важелів ДРП своєчасним та доцільним кроком.

І. Ф. Ясіновська [7] розглядає ДРП як напрям діяльності, спрямований на оптимізацію правових взаємовідносин між державними органами влади та суб'єктами господарювання. Автором проведено аналіз регуляторного законодавства, в результаті якого обґрунтовано необхідність удосконалення нормативно-правової бази для ефективної реалізації ДРП. Наголошується, що законодавство має бути спрямоване на посилення мотиваційних механізмів та сприяння розвитку бізнесу.

На наш погляд, подальшого розвитку потребує аналіз ДРП з точки зору економічних регуляторів та оцінка ефективності їхнього впливу на господарську діяльність суб'єктів господарювання. Хоча автор і слушно вказує на актуальність податкових важелів регуляторної політики, конкретні приклади їх застосування (такі як пільги з податку на прибуток або спрощена система оподаткування) не наводяться. Вважаємо, що податкові важелі регуляторної політики потребують більш чіткого визначення та деталізації щодо різних категорій суб'єктів господарювання, що стане предметом нашого подальшого дослідження. Варто зазначити, що спроби аналізу та оцінки ефективності податкових інструментів у ДРП вже знаходять відображення у працях інших науковців [8; 9; 10; 11], що підтверджує актуальність податкових важелів у системі держрегулювання.

У свою чергу, О. О. Глущенко [12] аналізує ДРП у сфері господарських відносин та обґрунтовує необхідність розширення її дії на сферу нелегального підприємництва. Одним із ключових системних чинників, що зумовлюють високий рівень тінізації національної економіки, є несприятливі умови для ведення бізнесу, зокрема наявність надмірного регуляторного та податкового

тиску на корпоративний сектор.

На нашу думку, дерегуляція підприємницької діяльності та всебічна підтримка малого та середнього бізнесу мають стати пріоритетними напрямками державної регуляторної політики.

Згідно з визначенням О. О. Глуценка [12], сутність регуляторної політики стримування нелегального підприємництва полягає у діяльності держави, спрямованій на мінімізацію негативних наслідків опортуністичної поведінки господарюючих суб'єктів. Це досягається шляхом обмеження їхніх можливостей здійснювати нелегальну господарську діяльність та використовувати доходи, отримані від неї.

На нашу думку, це визначення слід розширити, включивши до нього не лише заходи з обмеження нелегальної діяльності, а й напрями ДРП, спрямовані на стимулювання детінізації підприємництва. Одним із ефективних інструментів у цьому контексті може стати оптимізація податкового навантаження. Окремі аспекти оподаткування, спрямовані на виведення з тіні економічної діяльності суб'єктів господарювання, вже були розглянуті нами у попередніх наукових працях [6].

Ю. Ю. Швець [13] у своїй праці обґрунтовує концепцію ДРП, спрямованої на управління якістю та конкурентоспроможністю підприємств. Проте, це дослідження має досить вузьку спрямованість, оскільки охоплює лише підприємства, що надають послуги зв'язку. Відтак, на нашу думку, запропонована концепція не може бути безпосередньо застосована для управління якістю та конкурентоспроможністю інших підприємств, оскільки не враховує специфіку різних галузей економіки, стратегії розвитку пріоритетних секторів тощо.

В. І. Ляшенко [10] досліджує ДРП у сфері малого підприємництва, визначаючи її як «напрямок державної політики, що передбачає удосконалення правового регулювання відносин між суб'єктами підприємницької діяльності, а також адміністративних відносин між регуляторними органами та іншими органами влади й суб'єктами малого підприємництва, недопущення прийняття

економічно недоцільних та неефективних регуляторних актів, зменшення втручання держави у діяльність суб'єктів господарювання та усунення бар'єрів для розвитку легальної господарської діяльності». Це визначення узгоджується із сутністю регуляторної політики, закріпленою в Законі України «Про засади ДРП у сфері г/д» [11]. Ми підтримуємо думку автора щодо актуальності вдосконалення адміністрування податків та запровадження диференційованих ставок оподаткування для малого бізнесу з метою зменшення податкового навантаження та його підтримки. Ця ідея буде врахована нами у подальших дослідженнях податкових важелів ДРП.

У своєму дослідженні О. В. Балабенко [14] не надає чіткого визначення ДРП, проте зазначає, що її реалізація у сфері малого підприємництва відбувається через сукупність механізмів, серед яких податковий механізм є найефективнішим. В. І. Ляшенко [10] також приділяє значну увагу саме податковому механізму ДРП у своєму дослідженні. Позиції обох авторів є для нас цінними та будуть враховані у подальшій роботі.

Л. В. Пивоварчук [15] аналізує ДРП на регіональному рівні (на прикладі Волинської області), визначає проблеми її реалізації та пропонує шляхи їх усунення. Аналіз дозвільної системи у сфері г/д як однієї з вимог ДРП проведено автором слушно, оскільки усунення зайвих адміністративних бар'єрів сприятиме розвитку підприємництва. На наш погляд, для розвитку малого підприємництва слід враховувати не лише адміністративні аспекти ДРП. Доцільним є також аналіз оподаткування малого бізнесу та застосування податкових пільг для стимулювання його розвитку, як обґрунтовано О. В. Балабенко [14]. Розроблена автором модель дії механізму ДРП щодо оподаткування господарської діяльності малого бізнесу є для нас цікавою та буде врахована у подальшому дослідженні.

Є. В. Шулюк [16] розглядає ДРП в системі енергозбереження. Слушним, на нашу думку, є уточнення сутності ДРП як синтезу адміністративних та економічних методів регулювання. Проте, обмеженість дослідження виключно сферою енергозбереження ускладнює застосування його результатів до інших

галузей економіки.

Результати проведеного аналізу сутності ДРП будуть узагальнені в додатку А.

Беручи до уваги проаналізовані визначення та власне бачення автора щодо кожного з них, вважаємо за необхідне сформулювати власне розуміння ДРП.

Отже, на нашу думку, ДРП являє собою складову держполітики, що передбачає комплексне поєднання правового та економічного регулювання відносин між суб'єктами підприємницької діяльності, а також адміністративних та економічних взаємодій між регуляторними органами, іншими владними структурами та суб'єктами підприємництва. Ключовими цілями цієї політики є запобігання прийняттю економічно необґрунтованих та неефективних регуляторних актів, оптимізація державного втручання у діяльність господарюючих суб'єктів та активне використання податкових інструментів як основного засобу державного впливу, спрямованого на стимулювання легальної економічної активності та детінізацію бізнесу.

1.2 Організаційно-правові аспекти державної регуляторної політики виконавчої влади в Україні

В Україні компетенції держорганів у сфері регуляторної політики чітко визначені Основним Законом держави – Конституцією [17]. Відповідно до статті VI, право на здійснення регуляторної діяльності належить виключно законодавчій та виконавчій гілкам влади. Організаційно-правові аспекти ДРП, що здійснюється законодавчою владою, представленою Верховною Радою України, були детально розглянуті нами у попередніх наукових працях. У результаті дослідження було встановлено, що основна мета цієї діяльності полягає у реалізації стратегічних цілей галузевого, секторального чи соціально-економічного розвитку. Це досягається шляхом правового визначення моделі

взаємодії між усіма учасниками господарських відносин та державними органами влади [17].

З іншого боку, будь-який управлінський процес, згідно з процесною парадигмою менеджменту, є безперервним та потребує постійного здійснення функцій планування, організації, координації, мотивації та контролю. На державному рівні реалізація цих функцій у контексті регуляторної діяльності покладена на виконавчу гілку влади [17].

Окрім Конституції та законів України, виконавча влада у своїй діяльності керується також іншими регуляторними актами ВРУ, такими як постанови, які, однак, не можуть суперечити основним законодавчим нормам (дод. Б).

Президент України, як глава держави, наділений повноваженнями, визначеними КУ. Зокрема, реалізація стратегічної мети щодо набуття Україною членства в ЄС та НАТО відбувається через кадрову політику, яка безпосередньо впливає на формування виконавчої гілки влади. Механізмом реалізації цих повноважень є офіційні документи, зокрема укази, які не повинні суперечити чинному законодавству. Крім того, Президент України є одним із суб'єктів законодавчої ініціативи та підписує закони, прийняті ВРУ. Таким чином, глава держави не має прямих повноважень щодо впровадження ДРП, але володіє непрямыми важелями впливу на виконавчу владу, яка її реалізує.

Розглянемо організаційно-правову структуру виконавчої влади більш детально (рис. 1.2). Основною метою її діяльності є забезпечення публічного управління економікою на всіх рівнях та надання адміністративних послуг населенню та суб'єктам господарювання. Органи можуть приймати підзаконні правові акти, зокрема ті, що визначають регуляторну політику на тактичному рівні.

Вищим органом виконавчої влади є КМУ, який у своїй діяльності тісно співпрацює, координує та контролює центральні й місцеві державні органи. КМУ є відповідальним, підконтрольним та підзвітним Президенту України та ВРУ [18].

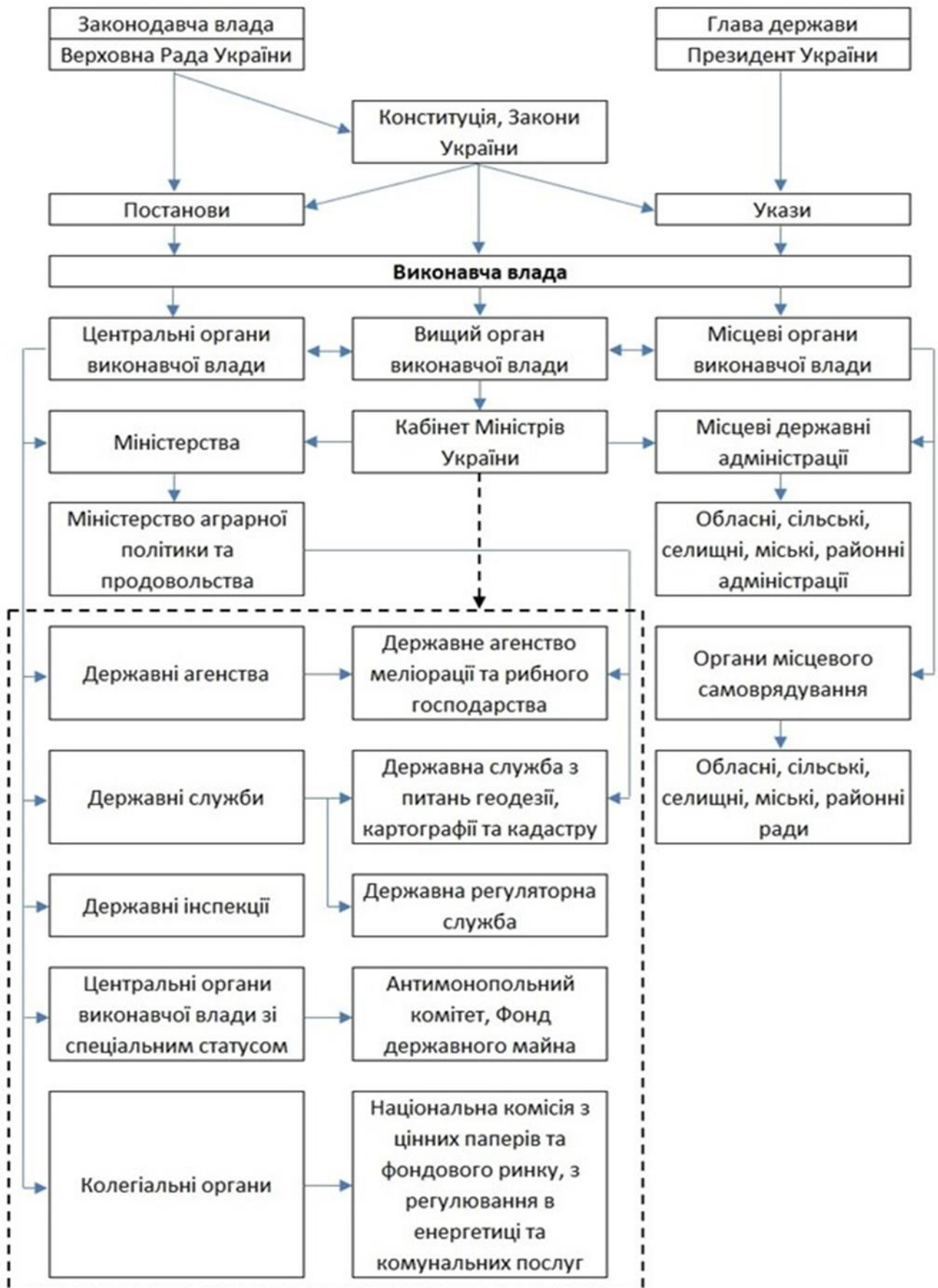

Рис. 1.2 - Організаційно-правові аспекти ДРП виконавчої влади в Україні,
складено автором на основі [18]

Його ключовими завданнями є забезпечення державного суверенітету, економічної безпеки, прав і свобод громадян, а також розробка та реалізація загальнодержавних і цільових програм соціально-економічного, науково-технічного та культурного розвитку. Важливими аспектами діяльності КМУ є забезпечення сприятливих умов для ведення бізнесу, розвитку різних форм власності відповідно до ринкових принципів, а також гарантування внутрішньої безпеки та обороноздатності країни.

Відповідно до визначених завдань, КМУ наділений широкими повноваженнями щодо планування та реалізації ДРП в соціально-економічній сфері (рис. 1.3):

Повноваження у плануванні та здійсненні регуляторної діяльності в соціально-економічній сфері:	– державне регулювання галузевого розвитку та національної економіки в цілому, бюджетна, фінансова, податкова, грошова політика та ціноутворення;
	– антимонопольне регулювання й рівність перед законом для всіх форм господарювання, розвиток ринкової інфраструктури та підприємництва, соціальний захист населення;
	– безпосередня розробка та впровадження регуляторної політики у господарських відносинах;
	– визначення пріоритетних галузей промисловості, які потребують швидкого інноваційного розвитку, розробка та впровадження стратегій структурної перебудови економіки на цій основі;
	– реалізація заходів із підтримки національних виробників та захисту прав споживачів, в тому числі, зовнішньоекономічної діяльності;
	– забезпечення продовольчої безпеки держави на основі створення умов для розвитку сільського господарства, харчової промисловості та сільськогосподарського машинобудування;
	– формування державного замовлення на власні потреби та резервних фондів матеріальних ресурсів, в тому числі, продуктів харчування;
	– регуляторна діяльність в сфері трудових відносин, оплати праці, зайнятості населення, трудової міграції тощо.

Рис. 1.3 - Повноваження КМУ у плануванні та здійсненні регуляторної діяльності

У сфері регуляторних ініціатив на законодавчому рівні, КМУ має право вносити власні законопроекти на розгляд до ВРУ. Водночас, під час опрацювання цих законодавчих ініціатив, профільні комітети парламенту

звертаються до Уряду для отримання економічного обґрунтування та визначення джерел фінансування з бюджетів усіх рівнів. Очільник Уряду здійснює керівництво діяльністю КМУ у межах затвердженої урядової програми, а також координує та контролює роботу всіх членів КМУ, керівників центральних та місцевих органів влади.

Для ефективного виконання широкого кола завдань у соціально-економічній, енергетичній та безпековій сферах, покладених на КМУ, необхідна розгалужена організаційна структура, представлена профільними міністерствами, що є центральними органами виконавчої влади. Наразі їх налічується 20, і безпосереднє управління ними здійснюється міністрами, які входять до складу КМУ. Згідно з [19], регуляторні функції міністерств, пов'язані з нормативно-правовим регулюванням, реалізуються через розробку відповідних пропозицій щодо його вдосконалення.

Крім міністерств, до центральних органів виконавчої влади, серед яких є й ті, що мають регуляторні функції, належать державні агентства, служби, інспекції, центральні органи зі спеціальним статусом та колегіальні органи [19].

Особливої уваги заслуговує ДРС, що також належить до центральних органів виконавчої влади (рис. 1.2) та безпосередньо підпорядковується КМУ. У своїй діяльності вона керується встановленою законодавством процедурою та має чіткі горизонтальні й вертикальні організаційні зв'язки з іншими органами виконавчої влади, організаціями та експертним середовищем. Процес прийняття рішень у цьому державному органі буде розглянуто детальніше згодом.

Іншою важливою складовою виконавчої влади є місцеві органи, що включають місцеві держадміністрації та ОМС (рис. 1.2). Залежно від територіального рівня підпорядкування, розрізняють обласні, сільські, селищні, міські та районні місцеві органи. Така структура виконавчої влади спрямована на зміцнення ролі та розвиток місцевого самоврядування.

Діяльність місцевих держадміністрацій регулюється ЗУ «Про місцеві держадміністрації» [20]. До їхніх основних завдань належать (рис. 1.4):

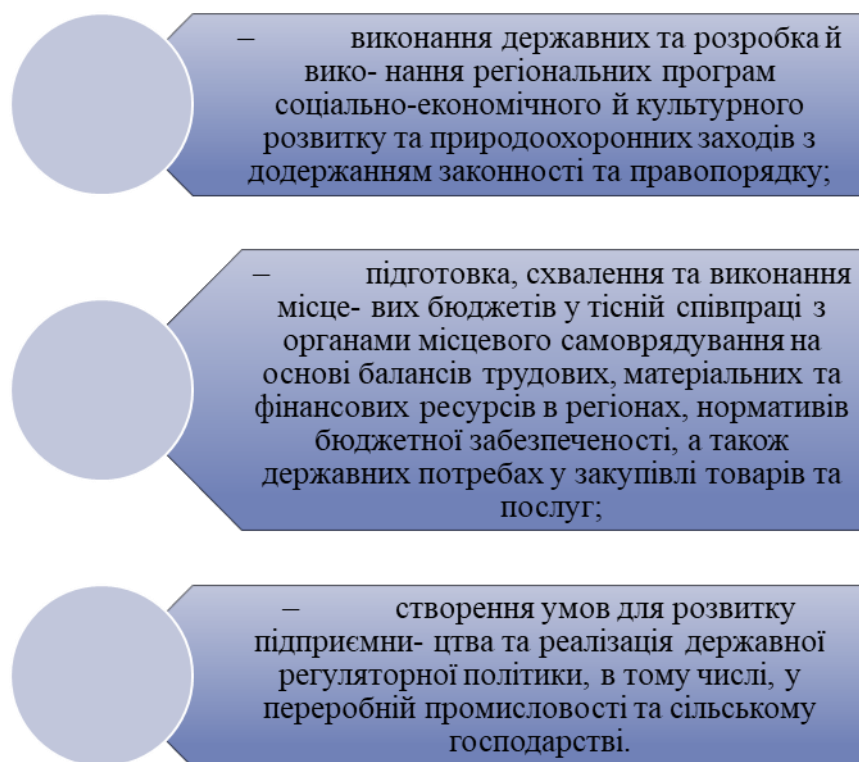

Рис. 1.4 – Перелік основних завдань ОМС [7]

Голови місцевих держадміністрацій також наділені правом видавати розпорядження, які, відповідно до [20], є регуляторними актами, обов'язковими до виконання всіма юридичними та фізичними особами, органами влади, посадовцями та організаціями, що знаходяться на відповідній території. У своїй роботі вони є відповідальними та підзвітними Президенту України та КМУ, а також співпрацюють з міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади.

Важливим аспектом здійснення ДРП є тісна взаємодія місцевих держадміністрацій з різноманітними громадськими об'єднаннями для обґрунтування рішень, що стосуються відносин між суб'єктами господарювання та органами влади.

Відповідно до повноважень, закріплених КУ [17], місцеві ради затверджують програми соціально-економічного розвитку регіонів і контролюють їх виконання держадміністраціями, затверджують та контролюють виконання бюджетів, а також визначають перелік місцевих податків і зборів [18]. Крім того, ЗУ [11] визначає ці органи як регуляторні, що безпосередньо впроваджують ДРП у цій сфері на місцевому рівні, а саме:

1. Кожен проєкт місцевого регуляторного акту підлягає експертній оцінці його впливу на економічне середовище та суб'єктів господарювання, чії інтереси він зачіпає, і за потреби направляється на доопрацювання. Обов'язковою процедурою є також його оприлюднення для інформування громадськості та збору зауважень.

2. Після проведення аналізу регуляторного впливу відповідний проєкт регуляторного акту подається на розгляд сесії місцевої ради.

Стаття 40 ЗУ [19] визначає особливості здійснення регуляторної діяльності в умовах воєнного або надзвичайного стану, а також оголошення зони надзвичайної екологічної ситуації. У таких випадках регулювання відбувається з урахуванням обмежень прав і свобод людини та громадянина, які встановлюються відповідно до КУ та ЗУ «Про правовий режим воєнного стану» [22], який визначає, що ОМС здійснюють повноваження, надані їм КУ, цим та іншими законами України.

Розглядаючи здійснення ОМС регуляторної діяльності під час воєнного стану, важливо виокремити два основні аспекти [22]:

1. Процедурні питання реалізації регуляторної діяльності.
2. Тимчасова зміна обсягу регуляторних повноважень [22].

Стосовно процедурних аспектів реалізації регуляторних повноважень слід зауважити, що на законодавчому рівні не передбачено окремих особливостей застосування регуляторних процедур. Таким чином, регуляторна діяльність здійснюється відповідно до правил, що були чинними до введення воєнного стану.

Водночас, у питаннях, що стосуються розширення регуляторних повноважень, зокрема щодо прийняття актів, якими встановлюються обмеження, визначені статтею 8 ЗУ «Про правовий режим воєнного стану» [22], необхідно враховувати положення частини другої статті 3 ЗУ [11]. Ця норма встановлює, що дія зазначеного Закону не поширюється на здійснення регуляторної діяльності, пов'язаної з прийняттям актів, ухвалених з питань запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану.

Отже, проведений аналіз та узагальнення організаційно-правових аспектів функціонування виконавчої влади в Україні свідчить, що регуляторна політика є невід'ємною складовою діяльності вищих, центральних та місцевих органів державної влади, а не окремим явищем. У цьому контексті ключовим завданням постає чітке визначення державних пріоритетів та забезпечення ефективної координації між державними органами, відповідальними за її реалізацію.

1.3 Критичний аналіз наукових праць з питань державної регуляторної політики

ДРП є важливим інструментом впливу держави на економічні процеси та відносини між суб'єктами господарювання. Її ефективність значною мірою залежить від дотримання певних засадничих принципів. ЗУ [11] визначає ключові орієнтири, якими мають керуватися органи державної влади при здійсненні регулювання. Розглянемо детальніше сутність кожного з цих принципів.

Принцип доцільності наголошує на тому, що будь-яке державне втручання в господарську діяльність повинно мати під собою чітке обґрунтування та бути спрямоване на вирішення конкретної, існуючої проблеми, а не створювати нові перешкоди для розвитку бізнесу [11].

Принцип адекватності вимагає, щоб форми та рівень державного регулювання господарських відносин були пропорційними існуючій проблемі та відповідали вимогам ринкової економіки. При цьому необхідно враховувати всі прийнятні альтернативні підходи до регулювання, щоб обрати найбільш оптимальний варіант [11].

Принцип ефективності передбачає, що внаслідок дії регуляторного акту має бути досягнуто максимально можливих позитивних результатів при мінімально необхідних витратах ресурсів як з боку суб'єктів господарювання,

так і з боку громадян та держави. Це вимагає ретельного аналізу витрат і вигод від впровадження регулювання [11].

Принцип збалансованості підкреслює необхідність забезпечення гармонійного поєднання інтересів усіх зацікавлених сторін у процесі регуляторної діяльності – суб'єктів господарювання, громадян та держави. Регулювання не повинно надавати перевагу інтересам однієї групи за рахунок іншої [11].

Принцип передбачуваності полягає у послідовності та стабільності регуляторної діяльності, її відповідності загальним цілям державної політики та планам підготовки регуляторних актів. Це створює сприятливі умови для бізнесу, дозволяючи суб'єктам господарювання здійснювати довгострокове планування своєї діяльності [11].

Принцип прозорості та врахування громадської думки забезпечує відкритість дій регуляторних органів для фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань на всіх етапах регуляторного процесу. Він передбачає обов'язковий розгляд регуляторними органами отриманих ініціатив, зауважень та пропозицій від громадськості, а також обов'язкове та своєчасне доведення прийнятих регуляторних актів до відома зацікавлених сторін та широке інформування суспільства про здійснення регуляторної діяльності [11].

Дотримання цих принципів є запорукою ефективної та легітимної державної регуляторної політики, яка сприяє розвитку економіки, захисту прав громадян та забезпеченню національних інтересів України.

Науковці Н. В. Осадча та В. І. Ляшенко [23] у своєму дослідженні запропонували розширити перелік принципів ДРП, визначених законодавством, додавши до них такі важливі аспекти:

1. Швидкість: Цей принцип підкреслює необхідність оперативного реагування регуляторних органів на динамічні зміни в законодавчій базі. Своєчасне внесення відповідних коректив до регуляторних актів є важливим для забезпечення їхньої актуальності та відповідності поточному правовому полю.

2. Гнучкість: Запропонований принцип гнучкості акцентує увагу на здатності РП адаптуватися до мінливих вимог ринкового середовища. Економічні процеси є динамічними, тому регулювання має бути здатним пристосовуватися до нових викликів та можливостей, не створюючи зайвих перешкод для розвитку бізнесу.

3. Об'єктивність: Принцип об'єктивності передбачає неупереджене врахування інтересів усіх суб'єктів підприємницької діяльності при формуванні та реалізації регуляторної політики. Це означає, що регулювання не повинно дискримінувати окремі групи підприємців або надавати необґрунтовані переваги іншим, а має створювати рівні та справедливі умови для ведення бізнесу [23].

На нашу думку, запропоновані Н. В. Осадчою та В. І. Ляшенком [23, с. 70] доповнення до принципів ДРП є цілком слушними та відображають важливі аспекти ефективного регулювання. Однак, ми вважаємо за необхідне здійснити певне уточнення цих принципів для більш чіткого їхнього розуміння та практичного застосування.

Окрім зазначених авторів, вагомий внесок у дослідження принципів ДРП зробили й інші науковці. Зокрема, Н. В. Шibaєва у своїй праці [24] досліджує складові регуляторної політики, визначає її зміст та аналізує принципи формування в Україні з урахуванням досвіду розвинених країн. Авторка пропонує широке та вузьке розуміння терміну «регуляторна політика», наголошуючи на важливості розуміння її принципів для підвищення ефективності державного управління.

О. В. Задихайло [25] у своїх дослідженнях розглядає історичні аспекти запровадження та правового забезпечення ДРП в Україні, аналізуючи її принципи у контексті формування цілісної нормативно-правової бази.

Також, у наукових публікаціях з питань держрегулювання економіки, зокрема у працях О. П. Борисенко [26], розглядаються системні підходи до аналізу РП, де принципи її формування та реалізації є ключовими елементами дослідження. Автор наголошує на необхідності врахування синергетичного

ефекту при розробці регуляторних рішень.

Зазначені автори та їхні дослідження підкреслюють багатоаспектність та важливість принципів ДРП для забезпечення ефективного та збалансованого розвитку економіки України в умовах як внутрішніх, так і зовнішніх викликів, включаючи євроінтеграційні процеси.

Свого часу ще за даними офіційного веб-сайту тодішньої Держслужби України з питань РП та розвитку підприємництва [27], яка з 2014 року була реорганізована в ДРС, було виявлено та відхилено низку проєктів регуляторних актів, які могли б негативно вплинути на умови ведення бізнесу або не враховували б реальних можливостей національної економіки. Серед таких ініціатив були плани надмірного розширення повноважень регуляторних органів, запровадження нових регулювань на ринках фінансових послуг, що призвели б до необґрунтованих фінансових витрат для суб'єктів господарювання, а також введення нових дозвільних документів у сферах надрокористування, дорожнього господарства та автомобільних перевезень. Це підкреслює важливість прийняття виважених та науково обґрунтованих рішень, які б запобігали розробці проєктів, що погіршують умови господарської діяльності економічних суб'єктів.

Схожу думку висловлено в аналітичній записці Національного інституту стратдосліджень при Президентові України Щодо шляхів вдосконалення реалізації РП в Україні. Там наголошується, що відсутність економічно обґрунтованих кількісних розрахунків аналізу вигід та витрат аналізу регулятивного впливу значно ускладнює проведення реформ в країні та є серйозною перешкодою для структурних перетворень. [28]. З огляду на це, є цілком доречним додати до переліку принципів ДРП принцип наукової обґрунтованості. Цей принцип передбачає запровадження регуляторних норм на основі реальних показників стану та фінансових можливостей як національної економіки в цілому, так і суб'єктів господарювання зокрема.

В умовах євроінтеграційних прагнень України особливої актуальності набуває вивчення принципів права ЄС, зокрема тих, що закріплені в

Лісабонському договору [29]. Цей документ чітко визначає основні принципи, що регулюють межі компетенції ЄС та компетенції держав-членів у різноманітних сферах економічної та соціальної політики тощо. Отже, принцип компетентності, що визначає розподіл сфер застосування прав і обов'язків регуляторної політики між відповідними органами згідно з встановленою процедурою, має знайти своє відображення у принципах ДРП України в контексті євроінтеграційних процесів. Це означає, що регуляторна політика має здійснюватися відповідним регуляторним органом у межах його чітко визначених повноважень.

Узагальнені результати аналізу принципів ДРП будуть представлені на рисунку 1.5.

Рис. 1.5 – Принципи ДРП

Останні дослідження у сфері принципів ДРП в Україні, зокрема у період 2023-2025 років, продовжують розвивати та адаптувати існуючі підходи з урахуванням сучасних викликів, включаючи воєнний стан та євроінтеграційні процеси.

Так, у звітах ДРС України на 2023-2025 роки [30] наголошується на важливості забезпечення прозорості та прогнозованої РП, спрямованої на формування сприятливого бізнес-клімату, а також на зниженні загального

регуляторного навантаження на бізнес через активну дерегуляцію. У контексті воєнного стану, ДРС також акцентує на необхідності унормування порядку здійснення регуляторної діяльності військовими адміністраціями (дод. В).

Таким чином, сучасні дослідження та практика застосування принципів ДРП в Україні зосереджуються на їх адаптації до кризових умов, збереженні балансу між регулюванням та дерегуляцією, а також на забезпеченні прозорості та передбачуваності регуляторного середовища для бізнесу.

Висновки до розділу 1

Аналіз наукових праць показав, що сутність ДРП розглядається з різних точок зору: правової, державно-управлінської та економічної. Науковці акцентують увагу на вдосконаленні правових відносин між державою та бізнесом, законодавчому визначенні процедур регулювання, а також на використанні економічних інструментів для стимулювання господарської діяльності. Водночас, існуючі дослідження часто мають галузеву або вузько спрямовану специфіку, а окремі важливі аспекти, такі як вплив економічних регуляторів та детінізація бізнесу, потребують подальшого поглибленого вивчення.

Узагальнюючи, ДРП є багатограним напрямом держполітики, спрямованим на оптимізацію взаємодії між державою та суб'єктами господарювання. Ефективна ДРП має поєднувати правові та економічні механізми, бути спрямованою на створення сприятливого бізнес-середовища, запобігати надмірному втручанню держави та стимулювати легальну економічну діяльність, зокрема через використання податкових важелів. Подальші дослідження повинні бути спрямовані на розробку комплексного підходу до ДРП, який враховує специфіку різних галузей економіки та сприяє детінізації бізнесу.

Проведений аналіз підкреслює ключову роль виконавчої влади, від КМУ

до місцевих держадміністрацій та ОМС, у здійсненні ДРП в Україні. Ця діяльність є невід'ємною частиною їхнього функціонування, спрямованою на забезпечення соціально-економічного розвитку, безпеки та прав громадян.

В умовах воєнного стану РП продовжується, проте здійснюється з урахуванням конституційних обмежень прав і свобод та особливостей, визначених законодавством. Ефективність ДРП залежить від чіткого визначення державних пріоритетів, координації між різними рівнями влади та органами, а також від дотримання встановлених законодавством процедур, включаючи оцінку регуляторного впливу та залучення громадськості.

Аналіз принципів ДРП, визначених законодавством та доповнених науковцями, свідчить про їхню багатогранність та важливість для ефективного держуправління економікою. Ключовими аспектами є обґрунтованість втручання, адекватність обраних інструментів, досягнення максимальної ефективності при мінімальних витратах, збалансування інтересів усіх зацікавлених сторін, передбачуваність регуляторної діяльності, прозорість та врахування громадської думки. Додатково науковці наголошують на швидкості реагування на зміни, гнучкості пристосування до ринку та об'єктивності врахування інтересів усіх суб'єктів господарювання.

Враховуючи сучасні виклики, такі як євроінтеграційні процеси та воєнний стан, актуалізуються принципи наукової обґрунтованості регуляторних рішень та їх відповідності компетенціям регуляторних органів. Ефективне застосування цих принципів є запорукою формування стабільного, прогнозованого та сприятливого бізнес-середовища, сприяння економічному зростанню та захисту інтересів держави, громадян та суб'єктів господарювання. Подальші дослідження мають бути спрямовані на адаптацію та практичне застосування цих принципів у контексті сучасних реалій України.

2 ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ НА ДЕРЖАВНОМУ ТА МІСЦЕВОМУ РІВНЯХ

2.1 Характеристика Стратегії державної регуляторної служби України на 2023-2025 роки та підсумки її реалізації у 2024 році

Стратегія ДРС України на 2023-2025 роки є комплексним документом, що визначає ключові напрямки діяльності та пріоритетні завдання Служби на найближчі роки (дод. В). Вона спрямована на формування ефективної, прозорої та економічно доцільної системи регулювання підприємницької діяльності в Україні.

Основною метою цієї Стратегії є створення сприятливого середовища для ведення бізнесу, зменшення адміністративного тиску на підприємців та запобігання прийняттю регуляторних актів, що є недоцільними або неефективними [30].

ДРС відіграє ключову роль у реалізації ДРП, нагляді та контролі у сфері господарської діяльності, а також у функціонуванні ліцензування та дозвільної системи. Крім того, ДРС координує зусилля органів виконавчої влади, інститутів громадянського суспільства та підприємницької спільноти з питань дерегуляції [30].

Діяльність ДРС як уповноваженого органу з питань ДРП базується на забезпеченні відповідності РП принципам доцільності, адекватності, ефективності, збалансованості, передбачуваності, прозорості та врахування громадської думки [30].

ДРС виконує низку завдань, важливих для вдосконалення правового регулювання господарських відносин, зокрема (рис. 2.1) [30]:

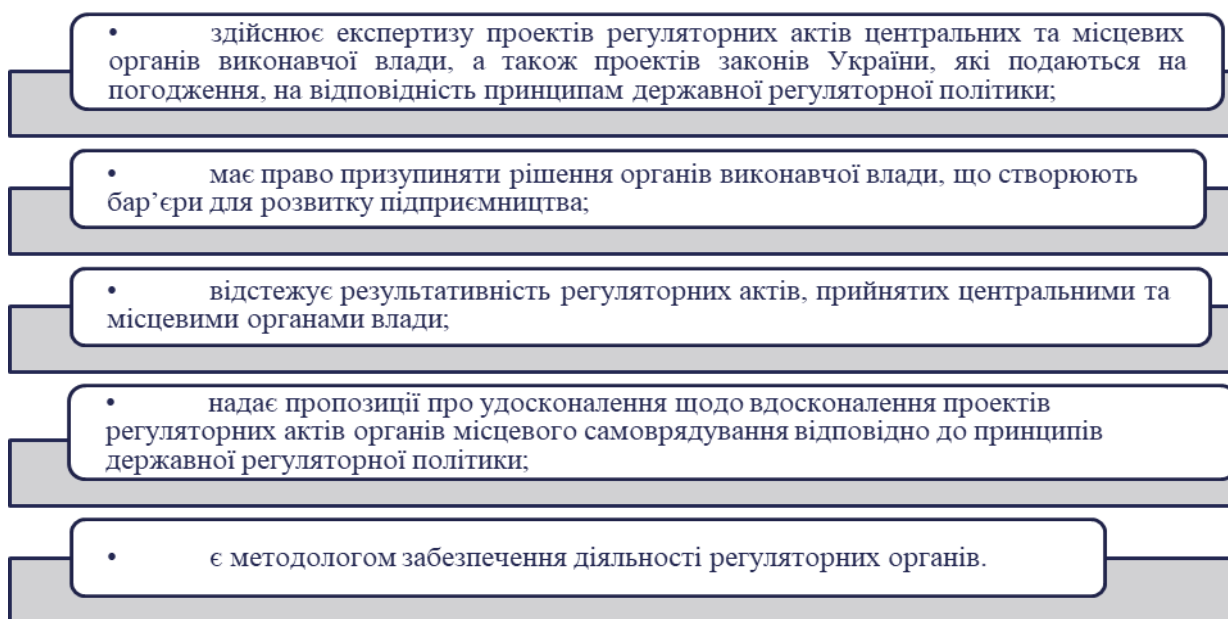

Рис. 2.1 – Завдання ДРС [30]

На сьогодні система ДРП в Україні відповідає рекомендаціям Організації економічного співробітництва та розвитку (далі - ОЕСР/OECD) щодо якісного регулювання.

В Україні запроваджено та ефективно застосовуються процедури, які цілком відповідають найкращим міжнародним та європейським стандартам. До таких процедур належать, наприклад, аналіз впливу регулювання на проекти регуляторних актів, оцінка витрат і вигід від їхнього впровадження, а також залучення громадськості до обговорення цих проектів.

Серед цілей ДРС можна виділити (рис. 2.2):

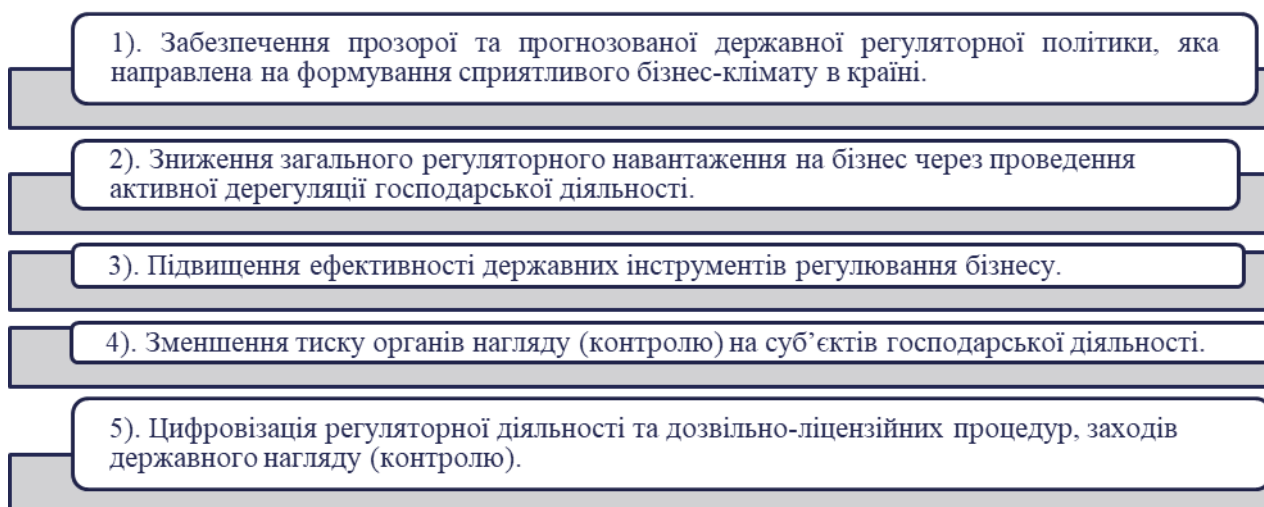

Рис. 2.2 – Цілі ДРС [30]

За даними публічного звіту ДРС за 2024 рік при виконанні стратегічної цілі щодо забезпечення прозорості та прогнозованої ДРП органами виконавчої влади: 48 регуляторних органів (із 80) регулювали свої галузі та надсилали до ДРС проекти регуляторних актів; від 117 до 9 проектів регуляторних актів найактивніші регулятори надіслали до ДРС на погодження (рис. 2.3) [31].

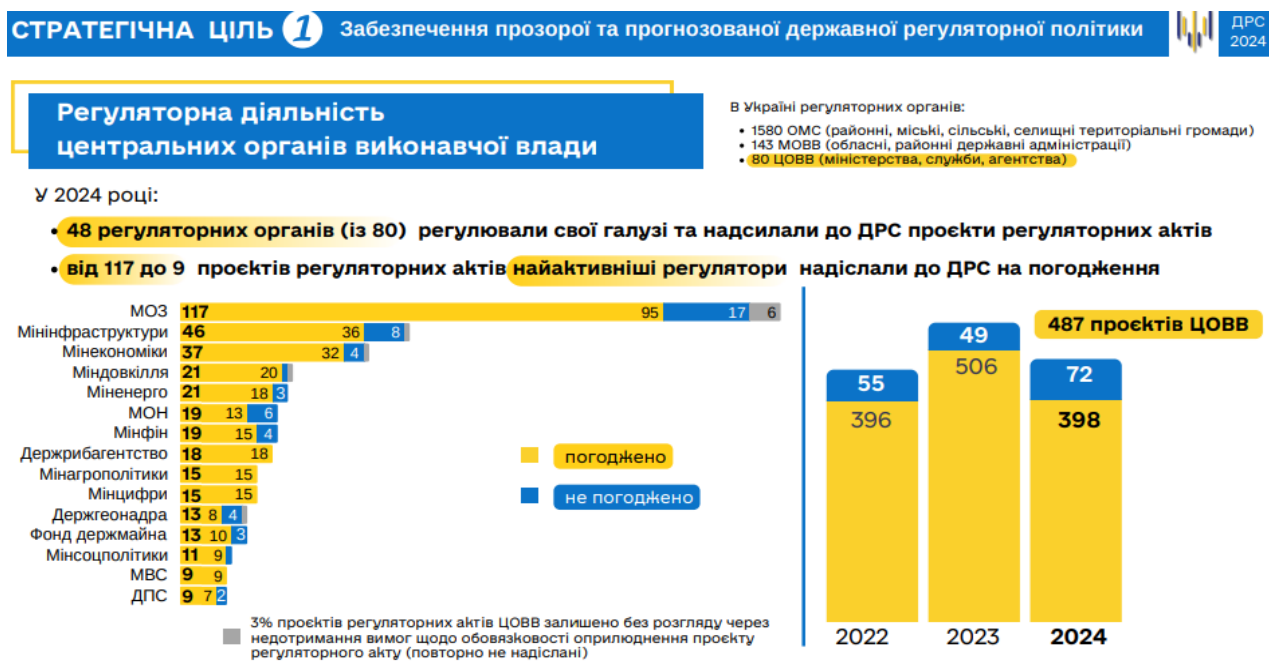

Рис. 2.3 – Результати регуляторної діяльності центральних органів виконавчої влади за 2024 рік [[31]]

Щодо результатів роботи ОМС, то в 2024 році лише 20 % надіслали до ДРС проекти своїх рішень на погодження, при тому як у довоєнний період у 2021 році цей відсоток склав більше 50 (рис. 2.4).

Рис. 2.4 - Регуляторна діяльність ОМС [31]

Для більш детальної інформації щодо кількості проєктів регуляторних актів ОМС, надісланих на розгляд ДРС, та їх динаміку упродовж 2021-2024 років, побудуємо діаграми (рис. 2.5):

Рис. 2.5 – Динаміка надісланих та опрацьованих ДРС проєктів регуляторних актів ОМС [31]

Так, у 2024 році з 625 опрацьованих проєктів [31]:

4 % погоджено без зауважень;

80 % потребували удосконалення (надано пропозиції);

14 % не відповідали повноваженням ОМС;

2 % залишилися без розгляду через неповний пакет документів [31].

Тобто з усіх проєктів, розглянутих ДРС у 2024 році, лише 4% не мали зауважень, а переважна більшість (80%) потребувала внесення змін на підставі обґрунтованих пропозицій ДРС [31].

Зокрема, 14 % проєктів взагалі було відхилено через відсутність у ОМС права їх приймати, а 2 % не були розглянуті через неналежне оформлення або неповний комплект документації [31].

Проведений аналіз проєктів нормативно-правових актів щодо наявності в них норм регуляторного характеру показує, що 428 проєктів є регуляторними актами, тобто такими, що потребують дотримання спеціальних процедур їх прийняття; 686 проєктів є нерегуляторними актами, а отже, на них не

поширюється дія Закону про регуляторну політику, який визначає порядок прийняття регуляторних актів (рис. 2.6).

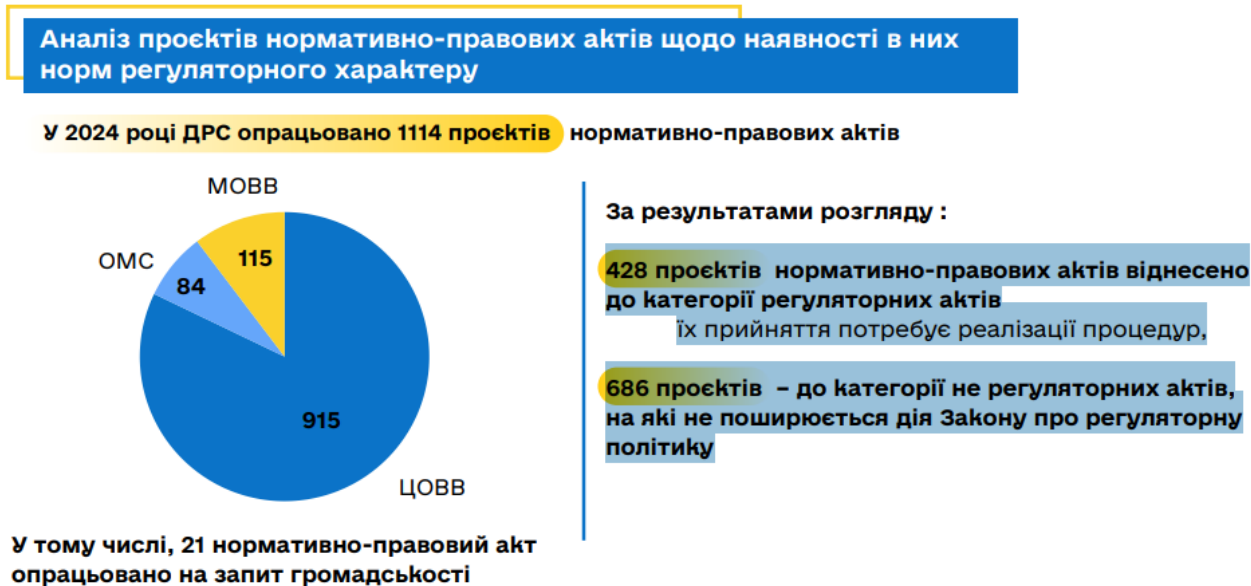

Рис. 2.6 – Структура опрацьованих проєктів у 2024 році [31]

Після того, як були проаналізовані звіти ЦОВВ і МОВВ про відстеження регуляторних актів, були виявлені типові помилки органів влади під час підготовки звітів про відстеження (рис. 2.7):

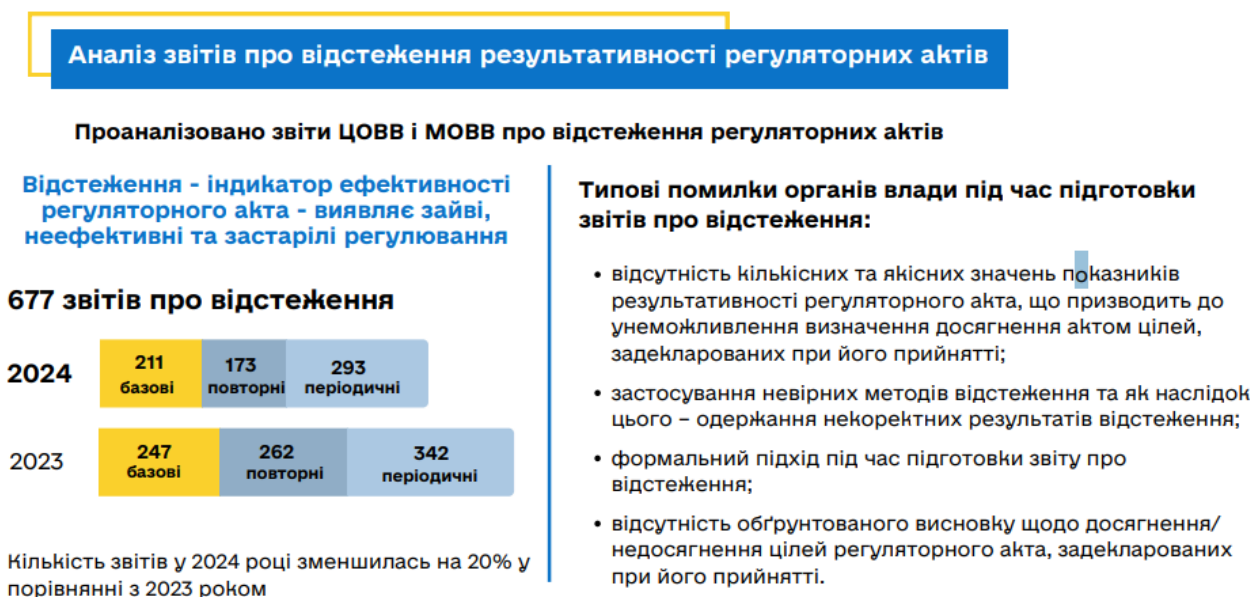

Рис. 2.7 – Типові помилки органів влади за результатами відстеження результативності регуляторних актів [31]

Також задля реалізації стратегічної цілі відбулася реалізація заходів Державної антикорупційної програми на 2023-2025 роки, серед яких основним є впровадження пілотного проєкту «Регуляторний портал» зі створення та підтримки Єдиної державної системи [31]. Це передбачає експериментальну розробку та налагодження її функціонування, включаючи запуск та забезпечення працездатності в тестовому режимі для подальшого вдосконалення та повноцінного впровадження. (рис. 2.8).

Рис. 2.8 - Реалізація заходів Державної антикорупційної програми на 2023-2025 роки [31]

Також з метою оптимізації регуляторного середовища було впроваджено оцінку регуляторного навантаження на різні види бізнесу, що дозволило зменшити витрати на дотримання вимог законодавства під час провадження господарської діяльності. Крім того, визначено належні підходи до контролю за загальною кількістю регулювань, що сприяє більш ефективному управлінню регуляторним процесом.

У рамках реалізації вище зазначених заходів відбулося виконання другої стратегічної цілі «Зниження загального регуляторного навантаження на бізнес» через проведений захід щодо оптимізації звітності підприємців (рис. 2.9) [31].

Рис. 2.9 – Реалізація стратегічних результатів через оптимізацію звітності підприємців [31]

У період 2023-2024 років та у 2025 році було проведено аналіз пропозицій бізнесу щодо звітності, зокрема розглянуто 150 пропозицій стосовно 52 форм. Спільно з експертами було проаналізовано близько 227 форм звітності, за результатами чого виявлено 5 нормативно-правових актів, що затверджують форми звітності та потребують скасування, а також 84 форми, які потребують перегляду після отримання пояснень від центральних органів виконавчої влади.

З метою підвищення ефективності держрегулювання бізнесу у 2024 році ДРС активно працювала над удосконаленням процедур ліцензування та видачі дозвільних документів, а також приведенням законодавства у відповідність до чинних норм. Зокрема, було розроблено фахові рекомендації до низки важливих законопроектів, серед яких Закон № 3869-IX від 17.07.2024 щодо спрощення умов ведення г/д під час воєнного стану [32] та інші.

Щодо здійснення заходів державного нагляду, то в 2024 році було проведено 140 планових та позапланових перевірок, а також підготовлено та направлено 89 роз'яснень органам державного нагляду в рамках методичного та інформаційного забезпечення їх діяльності (рис. 2.10).

Рис. 2.10 - Здійснення заходів державного нагляду (контролю) [31]

Отже, за результатами аналізу у 2024-2025 роках пріоритетними завданнями ДРС є подальша дерегуляція економічної діяльності, тобто зменшення державного втручання в підприємницьку діяльність, для зменшення бюрократичного навантаження на бізнес шляхом перегляду відповідних нормативно-правових актів, посилення відповідальності посадових осіб за порушення законодавства у регуляторній, наглядовій, ліцензійній та дозвільній сферах через розробку законопроекту, а також запровадження механізму досудового оскарження рішень дозвільних органів для ефективного врегулювання спірних питань.

2.2 Аналіз здійснення державної регуляторної політики виконавчими органами Криворізької міської ради

ДРС України є уповноваженим органом з підготовки пропозицій щодо вдосконалення проектів регуляторних актів. ОМС, згідно з Бюджетним та Податковим кодексами України, зобов'язані щорічно приймати рішення про встановлення місцевих податків і зборів на наступний рік.

У 2024 році Криворізька міська рада (далі – КМР) та її виконком провадили ДРП, керуючись ЗУ «Про засади ДРП у сфері г/д» [11], постановами КМУ, регламентами міської ради та її виконкому, методичними рекомендаціями з питань регуляторної політики, а також роз’ясненнями ДРС щодо підготовки регуляторних актів в умовах воєнного стану [33].

Протягом поточного року КМР та її виконавчі органи здійснювали свою діяльність у межах повноважень з реалізації ДРП у сфері г/д, враховуючи зміни, внесені ЗУ «Про внесення змін до деяких ЗУ щодо функціонування держслужби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану» [34], а також Указ Президента України від 24 лютого 2022 року №64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» [35], який згодом був продовжений відповідними нормативними актами.

З метою забезпечення дотримання принципів РП, управлінням розвитку підприємництва виконкому КМР проводиться координація діяльності, пов’язаної з реалізацією регуляторної політики у сфері г/д на території Криворізької міської територіальної громади. Це, в свою чергу, передбачає, що відділи, управління та інші виконавчі органи міської ради повинні повною мірою та якісно виконувати вимоги чинного законодавства України, яке регулює регуляторні відносини.

З метою виконання функцій міської ради в рамках ДРП, згідно із Законом, була організована діяльність постійної комісії міської ради з питань планування бюджету, економіки та регуляторної політики. На цю комісію покладено обов’язки з реалізації ДРП, і вона є відповідальною за підготовку експертного висновку та висновку про відповідність проєкту регуляторного акта вимогам законодавства у сфері господарської діяльності. Інші постійні комісії міської ради, виходячи зі своїх повноважень, виступали в ролі головних комісій, розглядаючи проєкти регуляторних актів та пропозиції, що надходили під час їх обговорення.

Згідно зі статтею 34 ЗУ [11], з метою отримання пропозицій щодо вдосконалення проєктів рішень, які виносяться на розгляд міської ради,

розробник регуляторного акту надсилав проєкт регуляторного акту до ДРС України. Обґрунтовані зауваження та пропозиції аналізувалися та враховувалися у проєкті регуляторного акта або мотивовано відхилялися.

Відкритість процесу прийняття регуляторних актів, що забезпечується участю громадськості, позитивно впливає на ефективність цих актів та робить розробку й ухвалення рішень органами місцевого самоврядування більш прозорими.

Процедура прийняття та відстеження результативності поточних регуляторних актів забезпечувалася своєчасно й у повному обсязі. Відповідно до статті 36 Закону, регуляторний акт не може бути прийнятий без аналізу регуляторного впливу (далі - АРВ).

Підготовка якісного АРВ регуляторного акту досягається шляхом використання вимірювань та числових даних, відповідно до методики проведення АРВ, яка затверджена Постановою КМУ «Про затвердження методик проведення аналізу впливу та відстеження результативності регуляторного акта» (далі – Методика) [36]. При цьому, необхідно неухильно дотримуватися алгоритму розрахунку фактичних витрат суб'єктів малого підприємництва, що здійснюється за допомогою М-Тесту.

Для забезпечення відкритості регуляторного процесу затверджено (рис. 2.11):

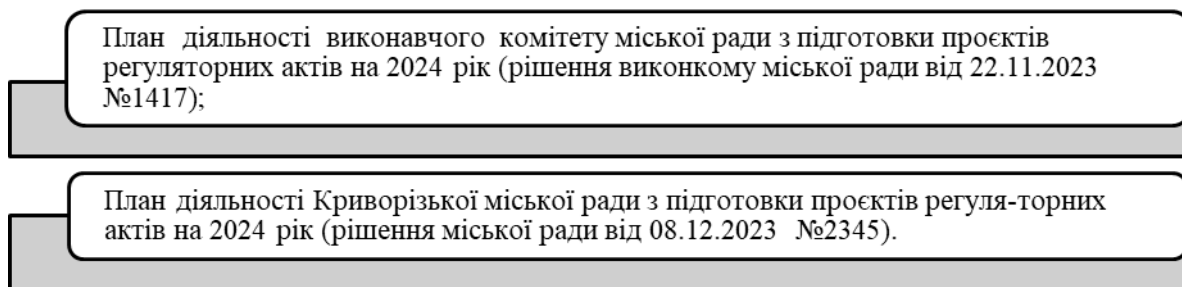

Рис. 2.11 – Перелік затверджених документів КМР [37]

У 2024 році було заплановано розробку трьох проєктів регуляторних актів, а саме: двох рішень міської ради та одного рішення її виконавчого комітету. Відповідно до планів з підготовки регуляторних актів на 2024 рік, відділами, управліннями та іншими виконавчими органами міської ради було

забезпечено належну підготовку та проходження необхідної процедури розгляду одного проєкту регуляторного акту. У рамках цього процесу було проведено два відкриті громадські обговорення та прийнято одне рішення міської ради [37].

За регуляторною процедурою у поточному році, для досягнення запланованих цілей, були підготовлені та ухвалені:

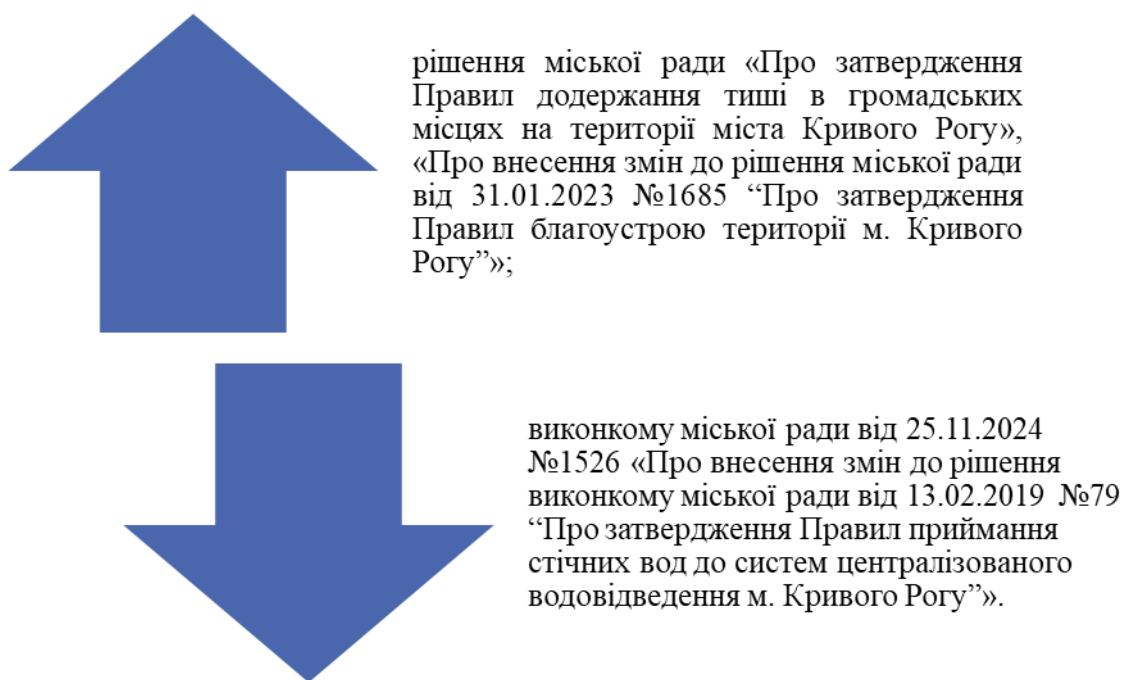

Рис. 2.12 – Ухвалення регуляторних документів КМР [37]

Ці рішення доводять до відома фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань рішення органів вищого рівня, і згідно зі ст. 3 Закону, їх ухвалення не потребує реалізації передбачених ЗУ процедур.

У звітному році місцева влада продовжувала регуляторну діяльність та організовувала заходи для співпраці, підтримки й посилення аналізу при підготовці регуляторних актів.

23.08.2024 рішенням виконкому міської ради №1010 оновлено склад експертної комісії з питань підготовки проєктів регуляторних актів, що перевіряє проєкти рішень міської ради на відповідність принципам ДРП [37]. Членами цієї комісії є науковці університетів Криворіжжя.

Упродовж 2024 року місцеві органи влади продовжували активно

займатися регуляторною діяльністю, приділяючи значну увагу організації різноманітних заходів, націлених на посилення співпраці, надання підтримки та підвищення рівня аналітичної підготовки проєктів регуляторних актів. Важливим кроком у цьому напрямку стало оновлення складу членів експертної комісії з питань підготовки проєктів регуляторних актів, яке відбулося 23 серпня 2024 року згідно з рішенням виконкому міської ради №1010 [37]. Ця комісія виконує функцію експертної оцінки проєктів рішень міської ради на предмет їх відповідності засадам ДРП. До її складу входять провідні наукові співробітники з ключових вищих навчальних закладів Кривого Рогу, а також представники різноманітних інституцій та груп інтересів, включаючи фіскальні органи, профспілкові організації, депутатський корпус та бізнес-спільноту.

Протягом звітного року було організовано 5 громадських слухань та 4 навчальні семінари для посадових осіб виконкому міської ради, відповідальних за впровадження регуляторної політики, включаючи 2 онлайн-семінари за участі представників Дніпровського міжрегіонального відділу ДРС України. Крім того, 50 працівників виконкому міської ради та районних у місті рад успішно завершили онлайн-курс «Регуляторна політика на місцевому рівні» на освітній онлайн-платформі «Зрозуміло!» [37].

Згідно з вимогами статей 10, 13, 26 Закону та Методики, для кожного регуляторного акту послідовно проводяться базове, повторне та періодичне відстеження результативності. У поточному році проведено відстеження результативності восьми регуляторних актів (2 повторних та 6 періодичних) [37] (дод. Г).

Для забезпечення прозорості, доцільності, ефективності, збалансованості та інформаційної відкритості, а також у зв'язку з прийняттям нових законів, було внесено зміни до регуляторних актів. Ці зміни інформують підприємців про актуальні вимоги законодавства щодо розміщення зовнішньої реклами в місті та застосування Наказу Мінекономіки від 2023 року №3573 «Про затвердження національного класифікатора» при визначенні ставок податку на нерухоме майно, крім землі [38].

На офіційному вебсайті КМР та її виконкому в інтернеті розміщувалася інформація про всі етапи розробки та прийняття регуляторних актів. Окрім цього, у газеті «Червоний гірник» публікувалися повідомлення про оприлюднення проєктів регуляторних актів, оголошення про громадські обговорення, повідомлення про проведення відстежень та звіти про результативність регуляторних актів, а також інша інформація щодо регуляторної діяльності згідно з чинним законодавством. На веб-сайті міської ради та її виконкому було відновлено роботу розділу «Регуляторна політика». Крім того, інформація про громадські обговорення також розміщується на сторінці управління розвитку підприємництва виконкому Криворізької міської ради у Facebook [39].

Згідно із законодавством України було складено та оприлюднено на Єдиному державному веб-порталі відкритих даних data.gov.ua перелік чинних регуляторних актів і план підготовки нових у форматі відкритих даних [39]. Було створено та постійно оновлюється реєстр чинних регуляторних актів Криворізької міської ради та її виконавчого комітету. Цей реєстр розміщено на офіційному веб-сайті міської ради та її виконкому в розділі «Регуляторна політика» (дод. Г).

Сьогодні реєстр чинних регуляторних актів включає 21 рішення, з яких 15 прийняті міською радою та 6 – її виконавчим комітетом [39].

Упродовж 2024 року міська регуляторна політика була зосереджена на поліпшенні та спрощенні правового регулювання бізнес-відносин, підтримці місцевого підприємництва та обмеженні втручання органів місцевого самоврядування в діяльність суб'єктів господарювання [39].

Враховуючи це, виконавчі органи міської ради забезпечують виконання ключових вимог Закону щодо реалізації ДРП.

2.3 Напрями удосконалення державної регуляторної політики

Аналіз досліджень сучасних українських та зарубіжних науковців виявляє низку системних недоліків у реалізації ДРП в Україні. Зокрема, відзначається відсутність комплексного підходу до економічного обґрунтування управлінських рішень на державному та місцевому рівнях. Також спостерігається несвоєчасність оприлюднення планів регуляторних органів та невідповідність їхнім фактичним результатам.

Важливою проблемою є недотримання ключових принципів ДРП, таких як доцільність, ефективність та прозорість. Крім того, органи виконавчої влади часто ігнорують законодавчі вимоги щодо погодження регуляторних актів, що призводить до порушень. Недостатньо ефективним є також відстеження результативності чинних правових норм та їх своєчасне коригування.

Ці проблеми свідчать про недостатню координацію між органами виконавчої влади, які здійснюють регуляторні функції. Серед причин цього називають недостатній професійний рівень державних службовців та слабку правову дисципліну, що ускладнюється відсутністю належного громадського контролю за їхньою діяльністю.

Також одними з ключових недоліків ДРП в Україні вважаються несправедливість та нечесність, часто пов'язані з корупційним вирішенням другорядних питань. Також відзначається низька якість правових актів, що проявляється у їхній суперечливості та неоднозначності трактувань. Вважається, що корупційні ризики зростають за наявності адміністративних заборон чи обмежень. У зв'язку з цим, важливим є вивчення та застосування міжнародного досвіду дерегуляції господарських відносин.

Відповідно до ЗУ [11] встановлюються відповідні етапи в процесі її реалізації (табл. 2.1).

Дослідження показують, що узгодження інтересів та координація дій відбуваються на етапі погодження проєктів ДРС. Проте, застосований процесний підхід до побудови запропонованого алгоритму не дозволяє

повністю оцінити механізм координації взаємодії органів влади в Україні з огляду на їхню організаційну підпорядкованість.

Таблиця 2.1 – Етапи здійснення ДРП відповідно до законодавства [11]

Етап 1	Характеристика 2
Планування регуляторної діяльності	Передбачає складання перспективних планів на наступний рік щодо підготовки нових, перегляду та коригувань чинних документів для їх актуалізації шляхом усунення застарілих норм та правових протиріч, або повного скасування.
Підготовка та прийняття регуляторного акту	Процедура розпочинається з аналізу регуляторного впливу, де розробник визначає проблему, яку необхідно вирішити; здійснює обґрунтування, чому вона не вирішується дією ринкових механізмів, або чинним правовим полем; аргументує очікувані результати на основі визначених показників результативності; оцінює альтернативні способи та заходи їх досягнення. Дана методика аналізу розробляється КМУ й є обов'язковою для всіх розробників документів. Далі виконується оприлюднення проекту документа в друкованих засобах масової інформації та збору зауважень від всіх зацікавлених осіб та організацій. Державний орган зобов'язаний їх розглянути та задовольнити, або аргументувати причини відхилення. Після цього, орган виконавчої влади, який є ініціатором змін, повинний погодити проект документа з ДРС.
Відстеження результативності регуляторного акту	Відстеження результативності регуляторного акту. Даний етап передбачає повторний та періодичний аналіз ефективності вже діючих регуляторних документів затвердженою системою показників тим органом, який його приймав. Вперше такий аналіз проводиться від одного до двох років від дати набуття їхньої чинності, далі – кожні три роки. Результати повинні оприлюднюватись у вигляді звітів у друкованих засобах масової інформації та проходити процедуру громадських обговорень. Після цього дія регуляторних актів продовжується, або він спрямовується на перегляд. В останньому випадку слід повернутись до другого етапу алгоритму.

Наукова новизна цієї роботи полягає у дослідженні механізму ДРП в Україні на основі запропонованого алгоритму прийняття та відстеження правових актів (рис. 2.13). На відміну від наявних підходів, цей алгоритм ґрунтується на організаційній структурі підпорядкування органів виконавчої влади з метою поліпшення умов ведення бізнесу для українських підприємств.

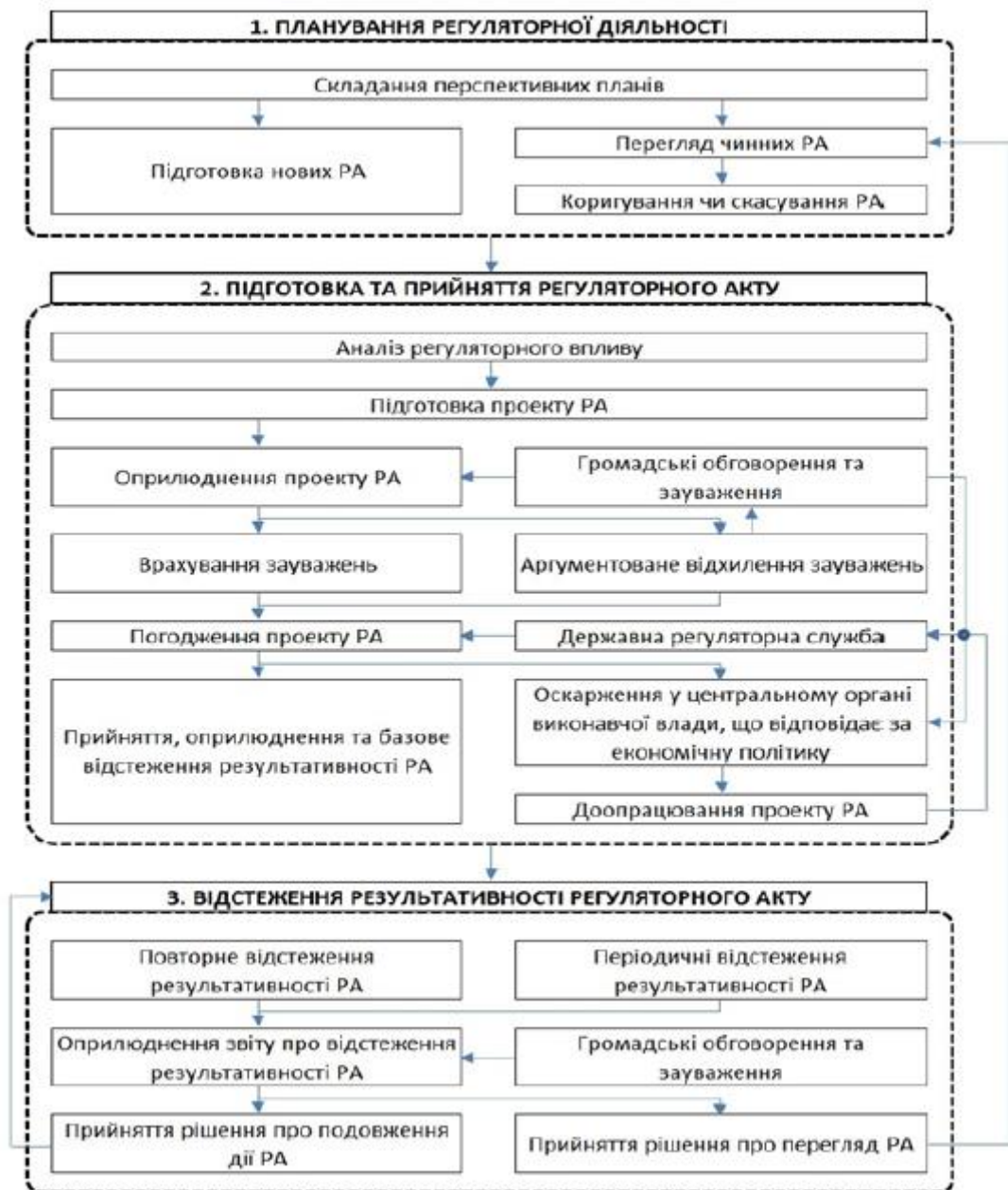

Рис. 2.13 - Алгоритм прийняття та відстеження регуляторних актів, розроблено автором

Представлений на рисунку 2.13 алгоритм підготовки, прийняття та відстеження регуляторних рішень є обов'язковим для всіх органів державної виконавчої влади та має безперервний характер. З точки зору системного аналізу, завершальний етап цього алгоритму забезпечує своєчасне приведення чинного законодавства у відповідність до змін зовнішніх умов, підвищуючи його ефективність у контексті дерегуляції господарських відносин. Варто зазначити, що в країнах ЄС поширена практика встановлення чітких термінів

дії для регуляторних норм. Після закінчення цих термінів такі норми автоматично втрачають чинність, що полегшує процес дерегуляції та сприяє прогнозованості бізнес-планування.

На жаль, в Україні подібна практика поки що не набула широкого застосування. Однією з причин цього є складність та тривалість процедури прийняття нових регуляторних актів, що робить менш привабливим встановлення для них обмеженого терміну дії. Крім того, існує ризик, що після автоматичного скасування важливих регуляторних норм може виникнути правовий вакуум, який негативно вплине на економічну стабільність. Тому, запровадження подібної практики в Україні потребує ретельного аналізу та розробки відповідних запобіжних механізмів.

Висновки до 2 розділу

Стратегія ДРС України на 2023-2025 роки є детальним планом, який визначає ключові напрямки роботи та пріоритетні завдання Служби на найближчий період. Її мета - розбудова ефективної, прозорої та економічно обґрунтованої системи регулювання підприємницької діяльності в Україні. Аналіз публічного річного звіту ДРС за 2024 рік показав ряд позитивних змін, які відбулися в законодавчій сфері щодо подання та розгляду регуляторних актів, а також зниження надмірного та необґрунтованого втручання регуляторних органів у діяльність підприємств, яке створює умови для високого рівня корупції.

Аналіз здійснення ДРП виконавчими органами КМР показав, що в цілому діяльність відповідає нормам законодавства, але є певні аспекти, які потребують уваги та вдосконалення.

З одного боку, міська рада та її виконком провадили ДРП, керуючись ЗУ «Про засади ДРП у сфері г/д» та іншими нормативними актами. Управління розвитку підприємництва виконкому КМР координує відповідну діяльність.

Постійна комісія міської ради з питань планування бюджету, економіки та регуляторної політики готує експертний висновок та висновок про відповідність проєктів регуляторних актів вимогам законодавства. Забезпечується своєчасність і повнота процедури прийняття та відстеження результативності регуляторних актів, готується аналіз регуляторного впливу. Також затверджено перелік документів, спрямованих на забезпечення відкритості регуляторного процесу, проводяться громадські обговорення, навчальні семінари, організовується співпраця з експертами. Проводиться відстеження результативності регуляторних актів, інформація про регуляторну діяльність оприлюднюється на вебсайті міської ради, у газеті та в соціальних мережах, створено та оновлюється реєстр чинних регуляторних актів.

З іншого боку, важливо постійно працювати над удосконаленням регуляторної політики, забезпечувати її прозорість, ефективність та відповідність потребам громади та бізнесу.

Новизна даного дослідження полягає у вивченні механізму ДРП в Україні на основі запропонованого алгоритму розробки, прийняття та моніторингу правових актів. На відміну від існуючих методологій, цей алгоритм враховує організаційну структуру підпорядкування органів виконавчої влади, що сприяє створенню сприятливіших умов для діяльності українських підприємств. Представлений на рисунку 2.12 алгоритм є обов'язковим для всіх органів державної виконавчої влади та передбачає безперервний цикл. Системний підхід до цього алгоритму забезпечує своєчасну адаптацію чинного законодавства до змін зовнішнього середовища, підвищуючи ефективність дерегуляції господарських відносин. Важливо відзначити, що в країнах ЄС широко застосовується практика встановлення конкретних термінів дії регуляторних норм. Після закінчення цих термінів норми автоматично скасовуються, що спрощує дерегуляцію та робить бізнес-планування більш передбачуваним.

ВИСНОВОК

Узагальнюючи результати проведеного дослідження, можна дійти наступних висновків:

Дослідження наукових публікацій демонструє різноманітність поглядів на сутність ДРП, яка розглядається з позицій права, держуправління та економіки. Вчені зосереджуються на вдосконаленні правових відносин між державою та бізнесом, встановленні чітких законодавчих процедур регулювання, а також на застосуванні економічних інструментів для стимулювання підприємницької діяльності. При цьому, багато досліджень мають галузеву або вузькоспеціалізовану спрямованість, а деякі важливі аспекти, такі як вплив органів економічного регулювання та виведення бізнесу з тіні, потребують більш глибокого аналізу.

В цілому, ДРП є багатоаспектною сферою державної діяльності, спрямованою на оптимізацію взаємодії між державою та суб'єктами господарювання. Ефективна ДРП повинна поєднувати правові та економічні механізми, бути орієнтованою на створення сприятливого бізнес-клімату, запобігати надмірному втручання держави в економіку та стимулювати легальну економічну діяльність, зокрема, через використання інструментів податкової політики. Подальші дослідження мають бути зосереджені на розробці комплексного підходу до ДРП, який враховує специфіку різних секторів економіки та сприяє детінізації бізнесу.

Проведений аналіз наголошує на ключовій ролі органів виконавчої влади, починаючи від КМУ та закінчуючи місцевими державними адміністраціями та ОМС, у реалізації ДРП в Україні. Ця діяльність є невід'ємною частиною їхньої роботи, спрямованою на забезпечення соціально-економічного розвитку, безпеки та захисту прав громадян.

В умовах воєнного стану регуляторна діяльність продовжується, але здійснюється з урахуванням конституційних обмежень прав і свобод та особливостей, визначених законодавством про правовий режим воєнного стану.

Ефективність ДРП залежить від чіткого визначення пріоритетів держави, координації між різними рівнями влади та органами, а також від дотримання встановлених законодавством процедур, включаючи оцінку впливу регулювання та залучення громадськості.

Аналіз принципів ДРП, закріплених у законодавстві та розширених науковцями, підкреслює їхню багатоаспектність та важливість для ефективного державного управління економікою. Ключовими принципами є обґрунтованість державного втручання, адекватність обраних інструментів, досягнення максимальної результативності при мінімальних витратах, збалансованість інтересів усіх зацікавлених сторін, передбачуваність регуляторної діяльності, відкритість та врахування думки суспільства. Крім того, науковці акцентують увагу на швидкості реагування на зміни, гнучкості адаптації до ринкових умов та об'єктивності врахування інтересів усіх суб'єктів господарювання. З огляду на сучасні виклики, такі як процеси євроінтеграції та воєнний стан, особливого значення набувають принципи наукової обґрунтованості регуляторних рішень та їх відповідності компетенції регуляторних органів. Ефективне застосування цих принципів є основою для формування стабільного, прогнозованого та сприятливого бізнес-середовища, сприяння економічному зростанню та захисту інтересів держави, громадян та підприємців. Подальші дослідження повинні бути спрямовані на адаптацію та практичне застосування цих принципів у сучасних умовах України

Аналіз Стратегії ДРС України на 2023-2025 роки показав, що пріоритетними напрямками ДРП є дерегуляція економіки, спрощення адміністративних процедур, розвиток інструментів електронного урядування та посилення співпраці з бізнесом та громадськістю.

Виконавчими органами КМР здійснюється ДРП у відповідності до встановлених законодавчих норм. Це підтверджено проведеним аналізом. Однак, для забезпечення максимальної користі для громади та бізнесу, необхідно зосередити зусилля на оптимізації окремих процесів та посиленні прозорості.

Визначено основні напрями удосконалення ДРП на місцевому рівні, до яких належать: підвищення професійної компетентності посадових осіб ОМС у сфері регуляторної діяльності; розробка та впровадження стандартів якості регуляторних актів; посилення контролю за дотриманням процедур прийняття та перегляду регуляторних актів; активізація участі громадськості та бізнесу у формуванні та реалізації регуляторної політики; впровадження механізмів оцінки ефективності регуляторних актів та їхнього впливу на соціально-економічний розвиток територіальних громад.

Практична цінність роботи полягає в дослідженні механізму ДРП в Україні за допомогою розробленого алгоритму прийняття та відстеження правових актів. На відміну від традиційних підходів, цей алгоритм базується на організаційній структурі підпорядкування органів виконавчої влади, що дозволяє оптимізувати умови ведення бізнесу для українських компаній. Алгоритм, представлений на рисунку 2.12, є обов'язковим до застосування всіма органами державної виконавчої влади та має циклічний характер. Застосування системного аналізу до цього алгоритму забезпечує своєчасну відповідність чинного законодавства змінам зовнішнього середовища, сприяючи ефективній дерегуляції господарських відносин. Слід зазначити, що в ЄС звичайною практикою є визначення чітких строків дії регуляторних норм. Після їх завершення норми автоматично припиняють дію, що полегшує дерегуляцію та підвищує передбачуваність для бізнесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Погрібняк м. А. механізм державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: автореф. дис... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 / Погрібняк м. А.; Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя, 2008. – 20 с.
2. Занфіров В. А. Державне регулювання соціально-економічного розвитку регіону: Автореф. дис... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 / В. А. Занфіров ; Нац. акад. держ. упр. при Президен- тові України. – К., 2006. – 20 с.
3. Кулик С. м. Державна регуляторна політика сприяння розви- тку малого підприємництва: Автореф. дис... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 / С. м. Кулик; Гуманіт. ун-т «Запоріз. ін-т держ. та муніцип. упр.». – Запоріжжя, 2007. – 20 с.
4. Юлдашев о. Х. Проблеми вдосконалення державної регуляторної політики в Україні: монографія / Юлдашев о. Х. – К. : МАУП. – 2005. – 336 с.
5. Малига В. А. Регуляторна політика як напрям вдосконалення правового регулювання господарських відносин / В. А. мали- га // Наше право. – 2011. – № 1. – ч.2. – С. 131–137.
6. Колупаєва І. В. Соціальне партнерство чи поглиблення конкуренції – стратегічний вектор реалізації економічного потенці- алу / І. В. Колупаєва // Вісник Харківського національного уні- верситету імені В. Н. Каразіна. Економічна серія.– Х. – 2006. – № 754. – С. 54–58.
7. Ясіновська І.Ф. Державна регуляторна політика в сфері підприємництва та її вплив на діяльність суб'єктів господарювання. Інноваційна економіка. 2012. № 5 (31). С. 312-315.
8. Мельник Т. М. Розвиток національної регуляторної політики в процесі становлення глобальної торговельної системи : автореф. дис ... д-ра екон. наук : 08.00.02 / т. м. мельник; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун- т ім. В. Гетьмана». – К., 2009. – 35 с.

9. Білозір Л. м. Формування глобальної регуляторної політики у сфері торгівлі сільськогосподарською продукцією: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.02 / Л. м. Білозір ; Київ. нац. ун-т ім. т. Шевченка. – К., 2008. – 20 с.
10. Ляшенко В. І. Регуляторна політика в Україні: методологія формування та режими реалізації в сфері малого підприємництва: автореф. дис... д-ра екон. наук: 08.00.03 / В. І. Ляшенко ; НАН України. Ін-т економіки пром-сті. – Донецьк, 2008. – 32 с.
11. Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» від 11 вересня 2003 р. № 1160-IV [Електронний ресурс] // офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/>
12. Глущенко О. О. Регуляторна політика стримування нелегального підприємництва: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.03 / о. о. Глущенко ; Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. – Л., 2009. – 20 с.
13. Швець Ю. Ю. Регуляторна політика держави в управлінні якістю та конкурентоспроможністю послуг: автореф. дис. канд. екон. наук : 08.00.03 / Ю. Ю. Швець ; Класичний приватний уні- верситет. – Запоріжжя, 2009. – 20 с.
14. Балабенко О. В. Удосконалення механізму реалізації регуляторної політики держави: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.03 / о. В. Балабенко ; Донец. держ. ун-т упр. – Донецьк, 2008. – 20 с.
15. Пивоварчук Л. В. Регіональна регуляторна політика та розвиток малого підприємництва / Л. В. Пивоварчук // Проблеми раціонального використання соціально-економічного та природно-ресурсного потенціалу регіону: фінансова полі- тика та інвестиції: Збірник наукових праць. – 2010. – № 3. – С. 83–92.
16. Шулюк, Є. В. Регуляторна політика держави у забезпеченні системи управління енергозбереженням в Україні [текст] : автореферат канд. екон. наук, спец.: 08.00.03 - економіка та управління національним господарством / Є. В. Шулюк. – Сім- ферополь : моН, молоді та спорту Укр. таврійський нац. ун-т ім. В. І. Вернадського, 2012. – 20 с.

17. Конституція України від 28.06.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 21.04.2025).

18. Про Кабінет Міністрів України. Закон України №794-VII від 27.02.2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text> (дата звернення: 21.04.2025).

19. Про центральні органи виконавчої влади. Закон України №3166-VI від 17.03.2011 р. URL: [URL: https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text) (дата звернення: 21.04.2025).

20. Про місцеві державні адміністрації. Закон України №586-XIV від 09.04.1999 р. URL: [https://zakon.rada.gov. ua/laws/show/586-14#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text) (дата звернення: 21.04.2025).

21. Про місцеве самоврядування в Україні. Закон України №280/97-ВР від 21.05.1997 р. URL: [https://zakon. rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text) (дата звернення: 21.04.2025).

22. Закон України "Про правовий режим воєнного стану" : Закон України № 389-VIII від 12.05.2015 // Відомості Верховної Ради, 2015, № 28, ст. 250.

23. Осадча Н. В. Цілі, завдання та принципи регуляторної політики в митній сфері / Н. В.осадча, В. І.Ляшенко // Економічний вісник Донбасу. – 2010. – № 1(19). – С. 69–82.

24. Шибасєва, Н. В. (2014). Визначення та принципи регуляторної політики. Економічний аналіз, 18(1), 114-119.

25. Задихайло, О. В. (2016). Історія запровадження та правового забезпечення державної регуляторної політики в Україні. Економіка і право, (2), 178-188.

26. Борисенко, О. П. (2012). Синергія у контексті системного підходу до проблем державної регуляторної політики у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Державне управління: удосконалення та розвиток, 1 (9).

27. Інформація щодо виконання регуляторними органами вимог Закону щодо дотримання принципів державної регуляторної політики у 2012 році [Електронний ресурс] / офіційний сайт Державної служби України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва. – Режим доступу: <http://www.dkrp.gov.ua/>

28. Щодо шляхів вдосконалення реалізації регуляторної політики в Україні: Аналітична записка [Електронний ресурс] / офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень при Президентові України. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua>

29. Колесніченко В. В. Принципи права Європейського Союзу у світлі лісабонського договору / В. В. Колісниченко // Актуальні проблеми політики: Збірник наукових праць / Керівник авт. кол. С. В. Ківалов; відп. за вип. Л. І. Кормич. – одеса: «Фе-нікс». – 2009. – Вип. 36. – С. 181–187.

30. Стратегія ДРС, 2023-2025 Стратегія Державної регуляторної служби України на 2023-2025 роки. (2024). Державна регуляторна служба України. URL: https://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2024/05/STRATEGIYA-DRS-2023-2025_DODATOK-razom-zizminamy.pdf.

31. Державна регуляторна служба України. Публічний річний звіт 2024. - Київ, 2024. - 25 с. - URL: <https://www.google.com/search?q=https://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2024/05/%D1%80%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9-%D0%B7%D0%B2%D1%96%D1%82-2023.pdf>.

32. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо спрощення умов провадження господарської діяльності в період дії воєнного стану в Україні» від 17.07.2024 № 3869-IX.

33. https://so.kr.gov.ua/ua/treezas_so/pg/6646677777_d1/.

34. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2259-20#Text>.

35. <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>.

36. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/308-2004-%D0%BF#Text>.

37. https://kr.gov.ua/planuvannya_regulyatornikh_aktiv/publichni_slukhan
ny.
38. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v3573930-23#Text>.
39. https://kr.gov.ua/planuvannya_regulyatornikh_aktiv.